

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Reziliență
Demografică

PROFILUL DEMOGRAFIC AL MUNICIPIULUI CHIȘINĂU

CHIȘINĂU, 2022

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Autor:

ECATERINA RUSU, cercetătoare, Centrul Analitic Independent Expert-Grup

Redactor științific:

OLGA GAGAUZ, dr. hab., Centrul de Cercetări Demografice, Institutul Național de Cercetări Economice

Această analiză face parte din Programul UNFPA de reziliență demografică pentru Europa și Asia Centrală lansat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în 2021 cu scopul de a susține și dezvolta capacitățile țărilor din regiune, inclusiv Republica Moldova, de a elabora politici bazate pe evidențe și programe destinate societății și populației, pentru a răspunde la schimbările demografice și a consolida capitalul uman.

Analiza a fost elaborată în baza datelor revizuite ale populației și migrației la nivel territorial estimate de către Biroul Național de Statistică în anul 2022 și datelor Studiul Generații și Gen (GGS), care este primul și cel mai complex studiu demografic longitudinal, desfășurat până în prezent în peste 24 de țări ale lumii. GGS este parte a programului internațional coordonat de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) și Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda (NIDI).

Programul Generații și Gen este implementat de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA Moldova), în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (MMPS), Biroul Național de Statistică, Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda (NIDI). Desfășurarea programului este posibilă grație suportului financiar oferit de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Fondului Parteneriatului pentru Dezvoltare India-ONU și UNFPA.

Concluziile acestui studiu au menirea de a furniza autorităților locale din Republica Moldova date dezagregate despre schimbările demografice din Republica Moldova, astfel ca autoritățile să elaboreze politici demografice centrate pe oameni și ajustate la necesitățile reale ale acestora. Totodată, concluziile acestei analize vor fi utilizate de către autorități pentru a identifica măsuri de transformare a crizei demografice într-o oportunitate, pentru a susține dezvoltarea țării și a promova reziliența demografică în Moldova.

Pentru referințe: Republica Moldova – Studiul Generații și Gen (2020). Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Biroul Național de Statistică (eșantionul studiului), UNFPA Moldova, NIDI-GGP (partener și distribuitor).

Acest document a fost elaborat cu suportul Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (MMPS), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Fondului ONU pentru Populație (UNFPA Moldova) și nu prezintă în mod necesar punctul de vedere al UNFPA Moldova, SDC, MMPS sau oricărei dintre organizațiile afiliate.

Cuprins

SUMAR.....	4
Aspecte metodologice	8
1. Dezvoltarea demografică	10
2. Piața muncii: veniturile populației și aranjamentele de muncă.....	24
3. Infrastructura medicală și sănătatea populației	31
4. Servicii de educație extrafamilială	35
5. Relațiile intergeneraționale.....	37
6. Sentimentul de fericire și de singurătate.....	43
7. Accesul la internet și utilizarea internetului	46
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	48

Lista tabelelor și figurilor

Tabelul 1.	Respondenții intervievați în mun. Chișinău în cadrul GGS, anul 2020, persoane
Tabelul 1.1	Numărul populației cu reședința obișnuită a mun. Chișinău pe medii, sexe și vârste la începutul anilor 2014-2022, mii persoane
Figura 1.1	Populația cu reședința obișnuită a mun. Chișinău pe vârste și sexe, începutul anului 2022, persoane
Tabelul 1.2	Indicatorii de îmbătrânire a populației (populația cu reședința obișnuită) la începutul anilor 2014-2022
Figura 1.2	Decedați pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane din categoria respectivă
Tabelul 1.3	Mișcarea naturală a populației cu reședință obișnuită, persoane
Tabelul 1.4	Migrația internă netă a mun. Chișinău pe grupe majore de vârstă și medii de reședință
Tabelul 1.5	Populația care și-a schimbat domiciliul/adresa în ultimii 3 ani în interiorul țării, %
Tabelul 1.6	Populația care intenționează să-și schimbe domiciliul/adresa în interiorul țării în următorii 3 ani, %
Tabelul 1.7	Migrația externă netă pe grupe majore de vârstă, persoane
Tabelul 1.8	Populația care intenționează să se mute într-o altă țară în următorii 3 ani, %
Tabelul 1.9	Repartizarea bărbaților cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %
Tabelul 1.10	Repartizarea femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %
Tabelul 1.11	Locul în care respondenții s-au întâlnit cu partenerul actual, %
Tabelul 1.12	Populația satisfăcută de relația cu partenerul/a, %
Tabelul 1.13	Distribuția bărbaților și femeilor în funcție de numărul ideal de copii în familie, %
Tabelul 1.14	Numărul mediu de copii, inclusiv biologici și adoptivi, pe care populația cu vârsta de 15-49 de ani intenționează să-i aibă în general
Tabelul 1.15	Numărul mediu de copii născuți pe parcursul vieții de către femeile cu vârsta de 15-49 de ani, până la desfășurarea chestionarului, și vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil, a celui de-al doilea și al treilea copil
Tabelul 1.16	Distribuția femeilor de vârstă reproductivă (15-49 de ani) conform metodei principale de contracepție utilizate, %
Tabelul 2.1	Numărul de salariați în mun. Chișinău și câștigul salarial brut, în dinamică 2014-2021
Tabelul 2.2	Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în munca pentru plată/salariu, %
Tabelul 2.3	Distribuția populației cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în câmpul muncii care sunt mulțumiți de statutul lor ocupațional, %
Tabelul 2.4	Distribuția persoanelor cu vârsta de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii după regimul de muncă (timpul începerii și terminării lucrului), %
Tabelul 2.5	Timpul alocat pentru deplasare de la domiciliu spre locul de muncă de bază
Tabelul 2.6	Distribuția populației după suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază, %
Tabelul 2.7	Distribuția persoanelor care așteaptă îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani, %

Tabelul 2.8	Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii cărora în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, le-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, %
Tabelul 2.9	Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii care au declarat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea obosite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, %
Tabelul 3.1	Infrastructura de ocrotire a sănătății la 10 000 locuitori (populația cu reședința obișnuită) în dinamică, 2015-2021
Tabelul 3.2	Adulți și copii recunoscuți cu dizabilități 2020-2021
Tabelul 3.3	Autoevaluarea stării de sănătate printre persoanele cu vârsta de 15-79 de ani %
Tabelul 3.4	Dificultăți în desfășurarea activităților zilnice obișnuite, pe tipuri de dizabilități și severitatea dizabilităților, %
Tabelul 4.1	Infrastructura de educație timpurie în dinamică, 2015-2021
Tabelul 4.2	Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor, %
Tabelul 4.3	Infrastructura de învățământ primar și secundar general în dinamică, 2014-2021
Tabelul 5.1	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător, %
Tabelul 5.2	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne acasă cu acesta, %
Tabelul 5.3	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de ajutorul copilului la temele de acasă, %
Tabelul 5.4	Distribuția populației cu vârsta de 15-79 de ani care a beneficiat de suport financiar (cel puțin €250) în ultimele 12 luni, %
Tabelul 5.5	Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, %
Tabelul 5.6	Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că copiii ar trebui să-și ajute financiar părinții, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare, %
Tabelul 5.7	Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu mama (scorul 8 sau mai mult pe scala de la 1 la 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %
Tabelul 5.8	Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu tatăl (scorul 8 sau mai mult pe scala de la 1 la 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %
Tabelul 6.1	Persoanele cu vârsta de 15-79 de ani care se consideră „foarte fericite sau oarecum fericite”, %
Tabelul 6.2	Sentimentul de singurătate raportat de persoanele cu vârsta de 15-79 de ani, %
Tabelul 7.1	Ponderea populației care a menționat că locuința are conexiune la rețeaua de Internet, %
Tabelul 7.2	Populația care folosește Internetul, %

SUMAR

Dezvoltarea echilibrată a regiunilor prin valorificarea potențialului disponibil, dar și creșterea standardelor de viață a populației trebuie să reprezinte obiectivul principal al politicilor de stat. Pentru a fi posibil trasarea și, respectiv, implementarea unor politici publice adaptate la context și centrate pe oameni, este important de a analiza situația socio-economică a localităților și a înțelege specificul acestora. Prin urmare, politicile trebuie să ia în considerație un șir de aspecte precum structura populației, caracterul reproductiv și tendințele de lungă durată a fertilității, caracteristicile care diferențiază încadrarea în câmpul muncii a femeilor și bărbaților, remunerarea și satisfacția în muncă etc. Reieșind din aceste considerente, a fost elaborat profilul demografic detaliat al mun. Chișinău.

Municipiul Chișinău este o unitate administrativ-teritorială a Republicii Moldova, care cuprinde orașul Chișinău - cel mai mare oraș al țării, și alte 6 orașe și 28 de sate. În total, populația municipiului consemnează 677,5 mii (sau 26% din populația totală a țării). Populația urbană a municipiului reprezintă 90%. Mun. Chișinău se evidențiază prin ponderi înalte ale tinerilor și populației în vârstă aptă de muncă. Populația tânără (0-19 ani) constituie 23% în totalul populației, populația adultă (20-64 de ani) reprezintă 64%, populația în vârstă de 65 de ani și peste 13%.

În structura populației cele mai numeroase grupuri de vârstă în ansamblul populației o reprezintă cele de la 25 de ani până la 45 de ani, deci categoriile de vârstă reproductivă și aptă de muncă. Se observă o disproporție pe sexe, la 100 de bărbați revin 118 de femei, acest fapt fiind determinat de intensitatea mai înaltă a migrației a femeilor spre mun. Chișinău. În pofida structurii tinere a populației, mun. Chișinău înregistrează indicatori nefavorabili de reproducere a populației. În anii 2014-2021 se observă o scădere treptată a sporului natural, iar în anii 2020-2021, s-a înregistrat sporul natural negativ, numărul de decese depășind cel al nou născuților. Sporul natural negativ, în anul 2021, a constituit 3,1‰.

Rata totală de fertilitate în mun. Chișinău este "extrem de scăzută" – 1,27 copii per femeie de vârstă fertilă. Numărul de nașteri a scăzut de la 7,4 mii în anul 2014 la 6,2 mii în 2021. Totuși, rezultatele privind numărul ideal de copii în familie demonstrează semnificația înaltă a copiilor în viața oamenilor. Circa jumătate din respondenți (49,6%) consideră că numărul ideal de copii este „trei”, iar 47,1% din respondenți consideră că numărul ideal de copii este „doi”. Numărul mediu de copii pe care respondenții cu vârsta de 15-49 de ani din mun. Chișinău intenționează să-i aibă în general pe parcursul vieții constituie 2,4. Numărul mediu de copii născuți de femeile în vârstă de 35-49 de ani este de 1,74 copii per femeie. Aceste discrepanțe dintre intențiile reproductive și numărul mediu de copii născuți demonstrează existența unor bariere în realizarea deplină a intențiilor reproductive.

Din totalul femeilor de vârstă reproductivă (15-49 de ani) care nu erau însărcinate la momentul sondajului și nu încercau să rămână însărcinate, 58,7% utilizează cel puțin o metodă de contracepție. Printre femeile căsătorite sau aflate în coabitare, ponderea celor care utilizează metode de contracepție constituie 64,8%. Metode moderne sunt utilizate de 46,3% dintre femei.

Reproducerea populației depinde și de structura populației după stare civilă. Cu cât mai înaltă este ponderea persoanelor căsătorite sau în coabitare, cu atât mai mare va fi numărul de nașteri. În acest aspect menționăm că în structura populației mun. Chișinău după starea civilă se constată o pondere înaltă a persoanelor necăsătorite: în rândul bărbaților în vârstă de 35-64 de ani aceștia constituie 23,1%, iar în rândul femeilor de aceeași vârstă – 24,5%. Coabitarea este mai mult specifică pentru tineri în vârstă de până la 35 de ani (13,3% pentru bărbați și femei). Printre cei în vârstă de 35-64 ani în relații de concubinaj sunt 8,6% din bărbați și 6,3% din femei.

Pentru mun. Chișinău este specifică atragerea populației din alte raioane/localități ale țării. Astfel, 27,1% din respondenți au raportat că au trăit, cu trei ani în urmă, într-o altă localitate. În rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 34 de ani ponderea lor este de 51,0%, iar în rândul celor în vârstă de 20-64 de ani – 30,8%. Acest fapt semnalează despre necesități specifice ale acestei categorii, cum ar fi asigurarea cu un loc de muncă, cu locuință, accesul copiilor la servicii extrașcolare etc. În anul 2021, sporul pozitiv al migrației interne a constituit 12,5 mii persoane, inclusiv populația în vârstă aptă de muncă – 7,7 mii.

Cu toate acestea, populația mun. Chișinău este în scădere din cauza migrației externe. În anii 2014-2021 efectivul populației s-a micșorat cu 12,6% din cauza emigrației. Totodată, intențiile migraționale ale populației sunt înalte: fiecare al cincilea locuitor a declarat intenția de a pleca în altă țară în următorii trei ani. Această pondere este mai mare printre bărbați (24,8%) decât printre femei (17,3%), printre tineri – 35,5%, printre populația în vârstă aptă de muncă – 22%, lipsa locului de muncă sau ocuparea instabilă fiind în corelație pozitivă cu intențiile de a emigra.

În pofida concentrării activităților economice în mun. Chișinău, gradul de antrenare a populației în munci plătite deși este mai înalt comparativ cu media pe țară, din punctul de vedere al valorificării potențialului uman acesta este scăzut. Astfel, pentru persoanele în vârstă de 15-64 ani acest indicator constituie 55,5%, pentru bărbați fiind de 66,9%, iar pentru femei doar 48,0%. Cel mai scăzut grad de antrenare în munci remunerate este în rândul femeilor tinere (15-34 de ani) – 39,9%, ceea ce parțial se explică prin sustragerea lor temporară de pe piața muncii pe motivul îndeplinirii sarcinilor de creștere și îngrijire a copiilor. Puțin peste jumătate (52,9%) din totalul de persoane cu vârsta de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii sunt mulțumite de statutul lor ocupațional. O bună parte a acestora (73%) au aranjamentele de muncă cu ore fixe de început și sfârșit.

Rata scăzută de ocupare a populației determină și gradul scăzut de bunăstare. Doar 33,3% din gospodării își pot acoperi necesitățile de bază "ușor" sau "foarte ușor", cea mai nefavorabilă situație fiind observată în rândul persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste din care doar 15,3% dispun de venituri suficiente pentru a-și acoperi ușor necesitățile de bază.

O pondere relativ înaltă a locuitorilor mun. Chișinău se confruntă cu probleme în îmbinarea rolurilor profesionale și familiale. Pentru 45% din cei antrenați în câmpul muncii cu vârsta de 15-64 de ani foarte frecvent durata timpului petrecut la serviciu devine un obstacol pentru îndeplinirea sarcinilor casnice. În mod special sunt afectate femeile. Astfel, 51,6% dintre femei au declarat că în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, le-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile familiale din cauza că petrec prea mult timp la lucru. Totodată, și oboseala

legată de îndeplinirea treburilor casnice devine un impediment în realizarea obligațiilor de serviciu. Fiecare a cincea persoană a declarat, că în ultimele 3 luni, a ajuns la serviciu prea obosită din cauza treburilor casnice ca să poată lucra. Urmează să menționăm că deplasarea către serviciu de asemenea are o durată relativ lungă: 57,3 de minute, fiind mai mare pentru femei – 66,5 minute decât pentru bărbați – 46,3 minute.

Comparativ cu alte localități, populația mun. Chișinău beneficiază de un acces mai mare la serviciile medicale de înaltă calitate, ceea ce tradițional se reflecta asupra speranței de viață mai ridicate decât media pe țară. Totuși, la nivel de servicii de ocrotire a sănătății se observă insuficiența de medici și personal medical mediu, în anul 2021, la 10 000 de locuitori revenind 30 de medici (media pe țară – 47) și 45 de personal mediu (media pe țară – 92).

Pandemia Covid-19 a provocat creșterea mortalității premature a persoanelor în vârstă de 50-64 de ani, dar și celor din categoria de vârstă 65 de ani și peste. Majoritatea persoanelor tinere și celor în vârstă aptă de muncă își apreciază pozitiv sănătatea ("foarte bună", "bună" și "satisfăcătoare"), pe când în rândul celor în vârstă de 65 de ani și peste 19,3% din bărbați și 27,3% din femei își apreciază sănătatea ca "rea" sau "foarte rea", ceea ce limitează oportunitățile de îmbătrânire activă și sănătoasă. Dificultățile severe de vedere și locomotorii au raportat 5,2% și respectiv 5,9% din respondenți.

Sistemul de educație timpurie al municipiului este suprasolicitat, numărul de copii depășind numărul de locuri disponibile în instituțiile de educație (la 100 de locuri revenind 102 copii înscriși în anul 2021). Conform datelor GGS colectate în perioada pandemiei COVID-19, de serviciile de creșă sau instituțiilor preșcolare au beneficiat în mod regulat – 29,1% din părinți, în timp ce 20,8% din părinți au apelat regulat la serviciile centrelor de îngrijire a copiilor după școală.

În pofida unui nivel mai înalt al educației populației mun. Chișinău, stereotipuri de gen predomină în distribuția responsabilităților de îngrijire a copiilor, acestea fiind preponderent responsabilitatea femeilor. Femeile cu 3 copii sau mai mulți mai frecvent sunt responsabile de îngrijirea copiilor (îmbrăcare, îngrijire când este bolnav, teme de acasă).

Relațiile intergenerationale nu se deosebesc de situația înregistrată la nivel de țară. După cum a fost menționat, în mun. Chișinău se înregistrează o pondere înaltă a persoanelor care s-au mutat în capitală fie la studii, fie pentru a se stabili cu traiul permanent. Marea majoritate din locuitorii mun. Chișinău este parțial sau total de acord că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, fără diferențe între bărbați și femei. Totodată, peste 90,0% din populație este parțial sau total de acord că „copiii ar trebui să-și ajute financiar pe părinți, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare”. Totuși, datele arată că tinerii beneficiază cel mai frecvent de ajutor financiar (38,3%).

În mun. Chișinău aproximativ jumătate din locuitori (47,5%) se consideră „foarte fericiți sau oarecum fericiți”, în special tineri (60,3%) și persoanele căsătorite (56,0%). Cu toate acestea, există unele categorii de populație care se confruntă cu izolarea socială. Astfel, sentimentul sever de singurătate a fost declarat de 4,2% din populație, iar de singurătatea „moderată” – 15,2%. Presupunem că aceste stări parțial se explică prin faptul că studiul s-a desfășurat în perioada pandemiei Covid-19.

Circa 2/3 din respondenții intervievați din mun. Chișinău au afirmat că locuințele lor au conexiune la rețeaua de Internet, iar 82,4% utilizează Internetul. Practic toți tineri utilizează internetul, iar în rândul vârstnicilor fiecare a doua persoană.

În baza analizei realizate concluzionăm, că se conturează o tendință clară de aprofundare a îmbătrânirii demografice a mun. Chișinău și declinului populației în contextul tendinței naționale de reducere a populației. Deși capitala țării este în poziție mai avantajoasă în comparație cu alte localități, totuși, două decenii de scădere a numărului populației Republicii Moldova pun o amprentă negativă asupra perspectivelor de dezvoltare demografică a mun. Chișinău. În deceniile viitoare vârsta de pensionare va fi atinsă de generațiile numeroase, pe când pe piața forței de muncă vor intra generațiile mici. În pofida migrației interne pozitive, migrația externă duce la scăderea numărului populației, dar cel mai îngrijorător – la deteriorarea structurii populației, din cauza refluxului migrațional al tinerilor. Criza socioeconomică și energetică, explozia prețurilor la serviciile comunale și produse alimentare pot provoca creșterea migrației externe și diminuarea migrației interne. În plus, rezervele de atragere a populației din raioanele periferice ale țării către mun. Chișinău se epuizează pe măsura îmbătrânirii acestora.

Scăderea populației orașului vine cu provocări unice, dar și cu oportunități potențiale. Declinul, dacă este bine gestionat, nu trebuie să ducă la decăderea urbană. De exemplu, scăderea populației poate reprezenta o oportunitate de a reduce costurile de congestionare, scăderea presiunii asupra sistemului comunal etc. Gestionarea inteligentă a orașului presupune generarea creșterii economice, crearea locuri de muncă bine plătite, incluziune socială și valorificarea potențialului uman al tuturor generațiilor.

Aspecte metodologice

Sursele de date utilizate pentru elaborarea acestui profilul demografic sunt: statistica regională¹ publicată de Biroul Național de Statistică (BNS), și baza de date a Studiului „Generații și Gen (GGS)”². Statistica pe domenii disponibilă în profil teritorial nu permite captarea tuturor aspectelor socio-economice. Prin urmare, datele obținute în cadrul GGS aduc o valoare adăugată importantă, permițând identificarea unor noi particularități și caracteristici demografice. Respectiv, aceasta poate contribui la adoptarea unor măsuri mai bine țintite la provocările demografice ale municipiului.

Studiul GGS este primul și cel mai complex studiu demografic realizat în Republica Moldova în anul 2020 în cadrul Programului „Generații și Gen”. Acesta a fost lansat în anul 2018 de Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova în parteneriat cu Fondul ONU pentru Populație (UNFPA). La acest studiu au participat peste 10 mii de respondenți în vârstă de 15-79 de ani din 153 de localități ale țării (cu excepția regiunii din stânga Nistrului).

Din cadrul localităților din mun. Chișinău au participat 1489 de respondenți. Principalele caracteristici socio-demografice a respondenților intervievați în mun. Chișinău sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Respondenții intervievați în mun. Chișinău în cadrul GGS, anul 2020, persoane

	Urban		Rural		Total
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	
Total	426	766	106	191	1 489
Grupă de vârstă					
15-19	35	39	5	8	87
20-24	47	59	2	6	114
25-29	38	68	6	10	122
30-34	51	93	11	18	173
35-39	52	103	11	20	186
40-44	26	45	9	14	94
45-49	27	36	10	15	88
50-54	17	50	4	8	79
55-59	41	56	7	20	124
60-64	33	55	18	35	141
65-69	29	79	12	15	135
70-74	22	55	4	18	99
75-79	8	28	7	4	47
Nivel de studii					
Primar	6	8	5	5	24
Gimnazial	55	83	25	47	210
Secundar general	63	118	13	26	220
Secundar vocațional	70	92	36	36	234
Post-secundar vocațional	60	138	13	34	245
Superior	171	326	14	43	554
Statut marital					
Căsătorit/ă	188	348	56	105	697
Concubinaj	40	63	9	9	121

¹https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/60%20Statistica%20regionala/60%20Statistica%20regionala_02%20POP/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802

² <https://www.ggp-i.org/moldova/>

Divorțat/ă/separat/ă	30	55	5	11	101
Singur/ă	156	239	34	42	471
Văduv/ă	12	61	2	24	99
	Statut ocupațional				
Salariat/ă	207	276	42	52	577
Lucrător/oare pe cont propriu	38	17	5	3	63
Pensionar/ă	77	210	33	78	398
Șomer/ă	22	41	9	6	78
Altă situație	82	222	17	52	373
	Chintilă de bunăstare				
Chintila I	41	156	30	68	295
Chintila II	52	96	14	18	180
Chintila III	100	151	22	42	315
Chintila IV	70	147	16	36	269
Chintila V	96	114	16	14	240
Nu au raportat venitul	67	102	8	13	190

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

1. Dezvoltarea demografică

Dinamica numărului populației

Numărul populației cu reședință obișnuită în municipiul Chișinău este de 677,5 mii persoane conform datelor de la începutul anului 2022 (sau 26% din populația totală a țării). Populația urbană a municipiului reprezintă 90% (609,8 mii persoane), iar cea rurală, respectiv 10% (67,7 mii persoane). Este de menționat că structura populației după mediul de reședință s-a păstrat practic neschimbată în ultimii opt ani.

În dinamică, analiza populației pe grupe mari de vârstă (copii/tineri, adulți și vârstnici) relevă schimbarea structurii în defavoarea populației adulte. La începutul anului 2022, populația tânără (0-19 ani) formează 23% din totalul populației municipiului, ponderea acestei categorii a crescut cu 1 p.p. comparativ cu anul 2014. Populația adultă (20-64 de ani) reprezintă 64% din total, cu 5 p.p. mai puțin comparativ cu anul 2014. Respectiv, în structura pe vârste a populației s-a majorat ponderea vârstnicilor (65 de ani și peste) de la 9% la 13%.

Tabelul 1.1. Numărul populației cu reședință obișnuită a mun. Chișinău pe medii, sexe și vârste la începutul anilor 2014-2022, mii persoane

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (pr.)
Totală	676,0	673,5	668,5	663,2	658,2	657,2	661,8	669,8	677,5
Urbană	606,7	604,0	599,1	594,2	590,1	589,8	594,5	602,3	609,8
Rurală	69,3	69,5	69,4	69,1	68,1	67,3	67,3	67,5	67,7
Bărbați	316,9	315,3	311,7	307,8	303,9	302,9	304,8	308,1	311,1
Femei	359,1	358,2	356,8	355,5	354,3	354,3	357,0	361,7	366,4
Femei la 100 de bărbați	113	114	114	115	117	117	117	117	118

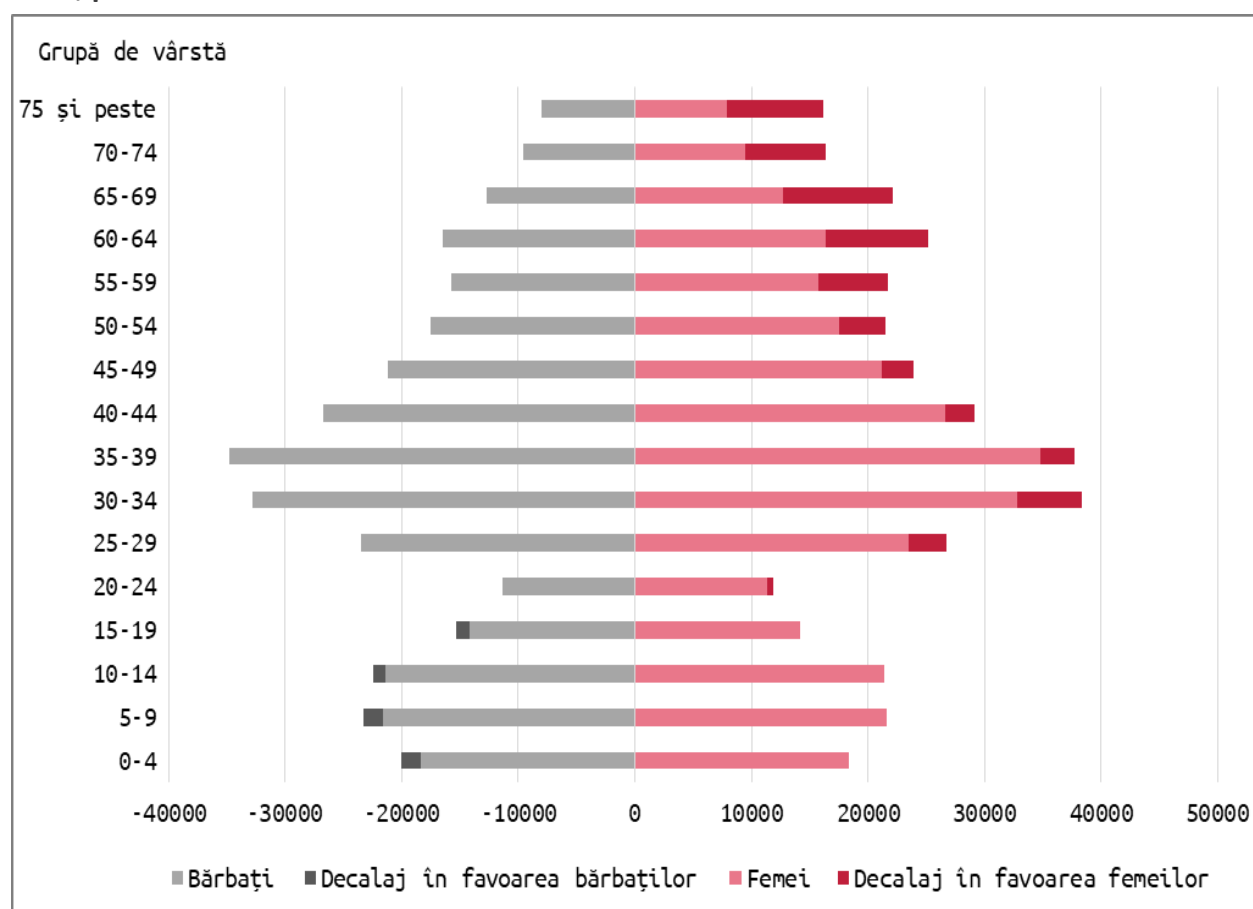
Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Structura populației pe vârste și sexe

Structura pe vârste și sexe a populației mun. Chișinău la începutul anului 2022 reflectă un profil neuniform (Figura 1.1.). Analizând piramida populației pe grupe cincinale, iese în evidență numărul mic al populației în vârstă de 15-19 ani și 20-24 de ani, situație care ilustrează consecințele proceselor migrației externe. În același timp, se observă că și numărul copiilor în vârstă de 0-4 ani este scăzut în raport cu celelalte categorii. Pe de altă parte, este relativ mare numărul persoanelor în vârstă de 35-39 de ani, născute în anii 1980, atât datorită politicilor familiale promovate în acele timpuri, cât și a generației numeroase a părinților lor.

Ponderea populației în vârstă aptă de muncă (20-64 de ani pentru bărbați și 20-59 pentru femei) reprezintă 65% din totalul populației, ceea ce înseamnă că mun. Chișinău dispune de o rată înaltă a forței de muncă (dividendul demografic).

Figura 1.1. Populația cu reședința obișnuită a mun. Chișinău pe vârste și sexe, începutul anului 2022, persoane

Sursa: Elaborată de Expert-Grup în baza datelor BNS

La începutul anului 2022 în mun. Chișinău locuiau 84,9 mii persoane în vârstă de 65 de ani și peste (cu 24 mii persoane mai mult comparativ cu anul 2014), din care 36% bărbați și 64% femei (Tabelul 1.2). Coeficientul îmbătrânirii populației a constituit 13 persoane în vârstă de 65 ani și peste la 100 locuitori. Printre bărbați, acest coeficient este 13, iar printre femei el a fost mai mare - 15 de femei în vârstă de 65 ani și peste la 100 de femei.

Tabelul 1.2. Indicatorii de îmbătrânire a populației (populația cu reședința obișnuită) la începutul anilor 2014-2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (pr.)
Persoane de 65 de ani și peste, mii persoane	60,9	64,5	67,8	71,1	74,4	77,2	80,7	83,3	84,9
Bărbați	23	24	25	27	28	29	30	30	30
Femei	38	40	42	44	47	49	51	53	55
Coeficientul îmbătrânirii populației (persoane în vârstă de 65 ani și peste la 100 locuitori)	9	10	10	11	11	12	12	12	13
Bărbați	7	8	8	9	9	9	10	10	10
Femei	11	11	12	12	13	14	14	15	15

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Sporul natural

Conform datelor BNS, din 2014 până în anul 2019 (inclusiv), sporul natural al populației în municipiul Chișinău era pozitiv, numărul celor născuți-vii depășindu-l pe cel al persoanelor decedate (Tabelul 1.3). În anul 2020 și 2021 însă, din cauza scăderii numărului de copii născuți-vii și al creșterii numărului celor decedați, sporul natural a înregistrat valori negative. Mai mult ca atât, sporul negativ în anul 2021 a fost mai accentuat decât în anul 2020, fiind mai mare cu 1 559 de persoane. Raportat la 1 000 de locuitori, numărul de copii născuți a fost 9, iar numărul persoanelor decedate – 12, reflectând atât procesele de îmbătrânire și migrațiune, cât și efectele pandemiei Covid-19.

Tabelul 1.3. Mișcarea naturală a populației cu reședință obișnuită, persoane

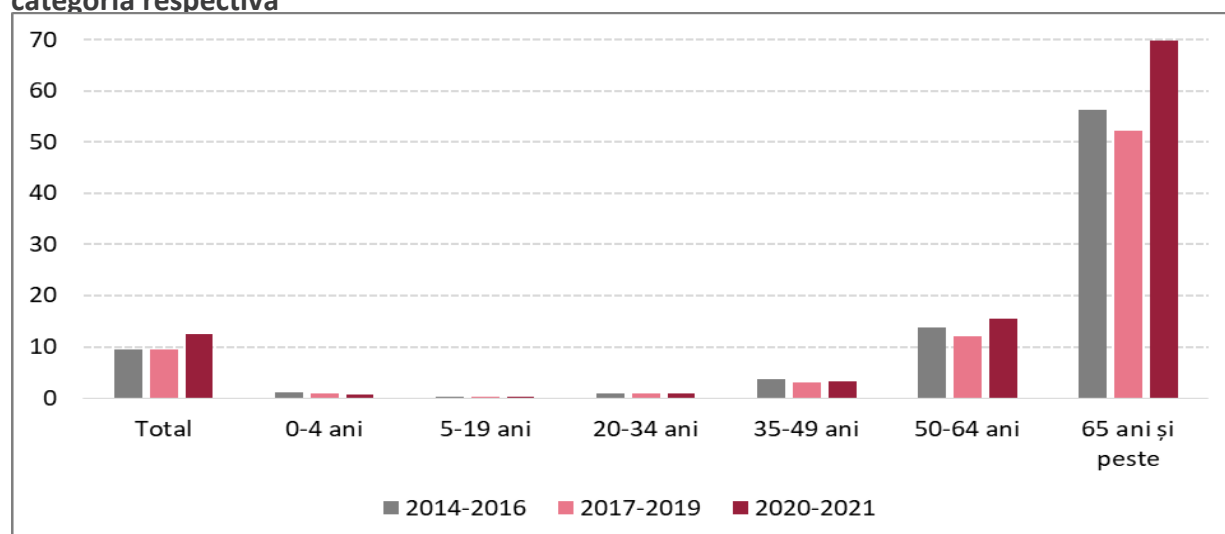
Anii	Născuți-vii	Decedați	Spor natural
	Total		
2014	7 421	5 618	1 803
2015	7 216	5 781	1 435
2016	7 398	5 657	1 741
2017	6 804	5 514	1 290
2018	6 696	5 703	993
2019	6 621	5 428	1 193
2020	6 489	7 054	-565
2021 (pr.)	6 195	8 319	-2 124
	La 1 000 locuitori		
2014	11,0	8,3	2,7
2015	10,7	8,6	2,1
2016	10,9	8,4	2,6
2017	10,1	8,2	1,9
2018	9,9	8,4	1,5
2019	9,8	8,0	1,8
2020	9,6	10,4	-0,8
2021 (pr.)	9,2	12,3	-3,1

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Ratele mortalității

Conform datelor preliminare publicate de BNS, în mun. Chișinău rata a mortalității pentru anii 2020-2021 a constituit 12,6 la 1 000 de persoane, fiind mai mare comparativ cu anii de până la pandemia de Covid-19. (Figura 1.2). Datele sugerează că pandemia Covid-19 a afectat cel mai mult mortalitatea printre persoanele din categoria de vârstă 65 de ani și peste, și categoria 50-64 de ani, atât în rândul bărbaților, cât și al femeilor.

Figura 1.3. Decedați pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane din categoria respectivă

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Procesele migraționale și intenții de emigrare

Migrația internă

Orașul Chișinău, fiind centrul economic principal al țării, dar și celelalte localități din componența municipiului datorită proximității geografice față de capitală, atrag persoane din alte localități ale țării. Astfel, în anul 2021 mun. Chișinău a înregistrat un spor pozitiv al migrației interne de 12,5 mii persoane. Cel mai mare număr al persoanelor care au decis să-și schimbe locul de trai, stabilindu-se în localitățile din componența mun. Chișinău sunt din grupa de vârstă aptă de muncă – 7 701 persoane, urmați de tineri – 4 500, și în mod evident, cel mai mic număr este caracteristic pentru vârstnici – 271 de persoane.

Tabelul 1.4. Migrația internă netă a mun. Chișinău pe grupe majore de vârstă și medii de reședință

	2017		2018		2019		2020		2021	
	urban	rural	urban	rural	urban	rural	urban	rural	urban	rural
Total	8 306	439	10 268	706	12 362	975	10 387	620	11 763	709
0 - 19 ani	3 183	147	3 842	226	4 596	305	3 904	188	4 271	229
20 - 64 de ani	4 938	280	6 222	447	7 623	640	6 375	417	7 259	442
65 de ani și mai mult	185	12	204	33	143	30	108	15	233	38

Sursa: Date furnizate de Biroul Național de Statistică

Din totalul respondenților din mun. Chișinău, 27,1% au raportat că au trăit, cu trei ani în urmă, într-o altă localitate a Moldovei sau la o altă adresă decât cea actuală (Tabelul 1.5). Se atestă în special o diferență în funcție de mediul de reședință, astfel 30,2% din populația urbană și-a schimbat reședința/domiciliu în interior țării, în timp ce această pondere este mult mai mică pentru populația cu reședința actuală în satele din componența municipiului – 14,8%.

În cadrul grupelor de vârstă, tineretul este cel mai mobil în interiorul țării (51,0%), fapt explicat prin continuarea studiilor, separarea de părinți sau întemeierea familiei. În rândul persoanelor vârstnice doar 6,8% au raportat modificarea adresei de reședință.

Tabelul 1.5. Populația care și-a schimbat domiciliul/adresa în ultimii 3 ani în interiorul țării, %

Total	
Total	27,1
Gen	
Bărbați	27,1
Femei	27,2
Mediu de reședință	
Urban	30,2
Rural	14,8
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	51,0
Apti de muncă (20-64 de ani)	30,8
Vârstnici (65+ de ani)	6,8
Nivel de studii	
Gimnazial	30,5
Secundar general	25,5
Secundar vocațional	23,5
Post-secundar vocațional	21,6
Superior	31,0
Statut marital	
Căsătorit/ă	25,3
Concubinaj	55,4
Divorțat/ă/separat/ă	25,7
Singur/ă	27,2
Văduv/ă	7,1
Statut ocupațional	
Salariat/ă	33,1
Lucrător/oare pe cont propriu	34,9
Pensionar/ă	7,0
Șomer/ă	30,8
Altă situație	37,3
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	23,4
Chintila II	28,3
Chintila III	24,4
Chintila IV	27,9
Chintila V	29,2

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

În ceea ce privește intențiile de migrație internă, 22,6% din populația interviuată în mun. Chișinău intenționează să-și schimbe domiciliul în interiorul țării în următorii 3 ani (Tabelul 1.6). Această pondere este mai mare în rândul populației din mediul urban – 25,3% decât celei din mediul rural – 11,8%.

Din punctul de vedere al vârstelor, cel mai mult intenționează să-și schimbe domiciliul tinerii (39,3%).

Printre persoanele cu cele mai accentuate intenții de schimbare a domiciliului în interiorul țării în următorii ani se evidențiază persoanele aflate în coabitare (36,4%) și cele singure (25,3%). Totodată, ponderea persoanelor care intenționează să-și schimbe adresa de domiciliul este mai

mare în rândul lucrătorilor pe cont propriu (38,1%) comparativ cu personale din celelalte grupe ocupaționale.

Tabelul 1.6. Populația care intenționează să-și schimbe domiciliul/adresa în interiorul țării în următorii 3 ani, %

Total	
Total	22,6
Gen	
Bărbați	26,3
Femei	20,5
Mediu de reședință	
Urban	25,3
Rural	11,8
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	39,3
Populația aptă de muncă (20-64 de ani)	25,4
Vârstnici (65+ de ani)	5,3
Nivel de studii	
Gimnazial	25,7
Secundar general	22,7
Secundar vocațional	17,1
Post-secundar vocațional	16,7
Superior	26,2
Statut marital	
Căsătorit/ă	21,8
Concubinaj	36,4
Divorțat/ă/separat/ă	13,9
Singur/ă	25,3
Văduv/ă	7,1
Statut ocupațional	
Salariat/ă	26,5
Lucrător/oare pe cont propriu	38,1
Pensionar/ă	4,8
Șomer/ă	25,6
Altă situație	32,2
Nivel de bunăstare	
Chintila I	15,6
Chintila II	26,7
Chintila III	24,1
Chintila IV	21,2
Chintila V	24,6

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Migrația externă

Emigrarea este un proces specific Republicii Moldova, inclusiv pentru mun. Chișinău. În urma proceselor migrației externe, din mun. Chișinău pleacă anual peste zece mii de persoane. În anul 2020, numărul de emigranți a scăzut, contribuind la contractarea sporului negativ al migrației externe, dar acesta este preponderent datorată restricțiilor de călătorie cauzate de pandemia Covid-19, și nu de stoparea intențiilor de emigrare.

Tabelul 1.7. Migrația externă netă pe grupe majore de vârstă, persoane

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	-12 066	-13 507	-16 488	-15 440	-13 313	-10 117	-2 552
0 - 19 ani	-3 891	-4 237	-4 220	-4 116	-4 874	-4 291	-2 307
20 - 64 de ani	-7 903	-8 878	-11 840	-10 971	-8 284	-5 546	-456
65 de ani și mai mult	-272	-392	-428	-353	-155	-280	211

Sursa: Date furnizate de Biroul Național de Statistică

Din totalul respondenților intervievați în mun. Chișinău, la întrebarea dacă intenționează să se mute în următorii trei ani într-o altă țară ¼ au răspuns „probabil da” sau „cu siguranță da” (Tabelul 1.8). Această pondere este mai mare printre bărbați (24,8%) decât printre femei (17,3%). La fel, intențiile de emigrare sunt mai caracteristice pentru populația din mediul urban (21,6%) decât pentru cea din mediul rural (13,8%).

Vârsta este un factor important care determină intențiile de emigrare. Astfel 35,5% dintre tineri din municipiu intenționează să plece din țară, precum și 22,0% din populația în vârstă aptă de muncă. Totodată, cei mai hotărâți de a emigra sunt lucrătorii pe cont propriu – 34,9% și șomerii – 33,3%.

Intențiile de emigrare sunt mai mari pentru persoanele singure – 28,7% și cele aflate în concubinaj – 26,4%. Nu se remarcă o corelație clară a intențiilor de emigrare cu nivelul de bunăstare a populației. Cu toate acestea, este de menționat faptul că cea mai mare pondere a persoanelor care intenționează să emigreze se atestă pentru chintila V – 25%, ceea ce indică asupra faptului că motivele emigrării nu țin doar de venituri, dar și de alte aspecte ale calității vieții.

Tabelul 1.8. Populația care intenționează să se mute într-o altă țară în următorii 3 ani, %

	Total
Total	20,0
Gen	
Bărbați	24,8
Femei	17,3
Mediul de reședință	
Urban	21,6
Rural	13,8
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	35,5
Populația aptă de muncă (20-64 de ani)	22,0
Vârstnici (65+ de ani)	3,9
Statut marital	
Căsătorit/ă	15,8
Concubinaj	26,4
Divorțat/ă/separat/ă	17,8
Singur/ă	28,7
Văduv/ă	3,0
Statut ocupațional	
Salariat/ă	21,5
Lucrător/oare pe cont propriu	34,9
Pensionar/ă	4,8
Șomer/ă	33,3

Altă situație	28,7
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	15,3
Chintila II	20,6
Chintila III	20,3
Chintila IV	16,4
Chintila V	25,0

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Structura populației după starea civilă

Din totalul bărbaților din mun. Chișinău intervievați în cadrul GGS, 45,9% erau căsătoriți, 35,7% – singuri/ceibatar, 9,2% – în coabitare, divorțați/separați – 6,6% și respectiv 2,6% – văduvi. (Tabelul 1.9).

Din categoria de vârstă 15-34 de ani, doar 27,2% din bărbați sunt căsătoriți, marea majoritate fiind singuri – 58,5%. Ponderea bărbaților căsătoriți crește pentru grupa de vârstă 35-64 de ani – 54,5%, dar totodată se majorează și ponderea bărbaților divorțați – 23,1%. Din categoria de vârstă de 65 de ani și mai mult 63,4% dintre bărbați sunt căsătoriți, în timp ce 11,0% sunt văduvi.

Tabelul 1.9. Repartizarea bărbaților cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %

	Căsătoriți	În coabitare	Divorțați / separați	Singuri / celibatari	Văduvi
Total	45,9	9,2	6,6	35,7	2,6
Grupă de vârstă					
15-34	27,2	13,3	1,0	58,5	0,0
35-64	54,5	8,6	11,8	23,1	2,0
65 de ani și peste	63,4	1,2	3,7	20,7	11,0

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Distribuția după statutul marital a femeilor intervievate în mun. Chișinău este următoarea: 47,3% căsătorite, 29,4% – singure/ceibatare, 8,9% – văduve, 7,5% – în coabitare și respectiv 6,9% – divorțate/separate (Tabelul 1.10).

Ponderea femeilor căsătorite este cea mai mare pentru femeile din categoria de vârstă 35-64 de ani – 54,3%. Femeile tinere se căsătoresc mai devreme comparativ cu bărbații tineri. În categoria de vârstă 15-34 de ani, ponderea femeilor căsătorite este mai mare ca a bărbaților (48,8% față de 27,2%). Văduvia în rândul femeilor este mult mai răspândită decât în rândul bărbaților în legătură cu durata medie mai lungă a vieții a femeilor. Astfel, circa 30 la sută din femeile cu vârsta de 65 ani și peste sunt văduve (bărbați văduvi – 11%).

Tabelul 1.10. Repartizarea femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %

	Căsătorite	În coabitare	Divorțate / separate	Singure / celibatare	Văduve
Total	47,3	7,5	6,9	29,4	8,9
Grupă de vârstă					
15-34	48,8	13,3	2,7	35,2	0,0
35-64	54,3	6,3	9,6	24,5	5,3
65 de ani și peste	29,1	1,5	7,0	31,7	30,7

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Formarea familiei

Cei mai mulți respondenți din mun. Chișinău au făcut cunoștință cu partenerul actual prin intermediul prietenilor sau rudelor – 23,3%, urmat de petreceri sau evenimente private – 19,7%, în instituții educaționale – 19,4%, la locul de muncă – 17,4%, în mediul online – 6,7%, la bar, club de noapte sau dans – 5,2%, respectiv în alte circumstanțe – 8,3% (Tabelul 1.11).

Locurile unde tinerii au făcut cunoștință cu partenerul actual sunt diverse: 21,1% – prin intermediul prietenilor sau rudelor, 19,7% – la petreceri și evenimente private, 19,0% – în instituțiile educaționale. Este de remarcat că o pondere importantă o deține și mediul online – 12,5%. Populația din categoria de vârstă aptă de muncă declară cel mai frecvent și-a întâlnit partenerul prin intermediul prietenilor sau rudelor – 23,2%. În rândul vârstnicilor, cel mai frecvent, locul de muncă este locul unde și-au găsit partenerul – 25,0%. Totodată, și printre vârstnici sunt persoane care și-au întâlnit partenerul în mediul online – 1,6%.

După nivelul de studii, persoanele cu un nivel de studii mai înalt: studii post-secundar vocaționale și superioare în mod previzibil, își întâlnesc partenerii mai frecvent în instituții educaționale (19,7% și 27,7% respectiv).

Tabelul 1.11. Locul în care respondenții s-au întâlnit cu partenerul actual, %

	Prin prieteni sau rude	Petrecere privată sau eveniment	La locul de muncă	În instituții educațio- nale	Bar, club de noapte, club de dans	Online	Altul
Total	23,3	19,7	17,4	19,4	5,2	6,7	8,3
Grupă de vârstă							
Tineri (15-34 de ani)	21,1	17,3	14,3	19,0	4,8	12,5	11,0
Apti de muncă (20-64 de ani)	23,2	19,2	16,6	19,8	5,3	7,4	8,5
Vârstnici (65+ de ani)	24,2	21,0	25,0	17,7	4,0	1,6	6,5
Nivel de studii							
Gimnazial	30,8	23,4	17,8	4,7	8,4	6,5	8,4
Secundar general	28,1	23,4	17,2	10,2	9,4	6,3	5,5
Secundar vocațional	23,5	18,8	22,1	15,4	6,0	6,0	8,1
Post-secundar vocațional	23,0	23,0	17,8	19,7	3,3	4,6	8,6
Superior	19,8	15,8	16,0	27,7	3,3	8,1	9,2
Statut marital							
Căsătorit/ă	23,7	18,1	18,2	22,2	4,6	4,6	8,6
Concubinaj	19,8	28,9	20,7	7,4	6,6	9,9	6,6
Statut ocupațional							
Salariat/ă	22,9	17,3	16,5	21,5	5,7	8,7	7,3
Lucrător/oare pe cont propriu	15,6	26,7	17,8	11,1	4,4	13,3	11,1
Pensionar/ă	22,9	22,4	26,0	17,2	4,2	1,0	6,3
Șomer/ă	22,9	18,8	20,8	10,4	12,5	8,3	6,3
Altă situație	25,9	20,7	11,2	20,7	3,9	6,0	11,6
Chintilă de bunăstare							
Chintila I	23,5	24,1	18,2	14,1	6,5	4,1	9,4
Chintila II	22,1	13,6	15,0	22,9	5,7	8,6	12,1
Chintila III	20,2	23,4	18,1	20,7	2,1	6,9	8,5
Chintila IV	21,1	21,6	18,1	18,1	5,5	6,5	9,0
Chintila V	20,2	18,6	20,2	20,9	6,2	10,1	3,9

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Satisfacția de relația cu partenerul

Din totalul populației intervievate în mun. Chișinău în cadrul GGS, 88,9% au declarat că sunt satisfăcuți de relația cu partenerul lor (nota 8-10 din 10) (Tabelul 1.12). Bărbații sunt mulțumiți de relația cu partenera mai frecvent decât femeile (94,3% față de 85,8%, respectiv), acest contrast menținându-se indiferent de categoria de vârstă analizată, studii, statut ocupațional și nivel de bunăstare.

Tabelul 1.12. Populația satisfăcută de relația cu partenerul/a, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	94,3	85,8	88,9
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	95,5	95,1	95,2
Apti de muncă (20-64ani)	93,2	80,9	85,4
Vârstnici (65-79 ani)	94,9	76,9	85,5
Nivel de studii			
Gimnazial	100,0	78,6	86,0
Secundar general	86,0	90,6	89,1
Secundar vocațional	91,0	80,5	85,2
Post-secundar vocațional	94,4	81,6	86,2
Superior	97,2	89,6	92,4
Statut ocupațional			
Salariat/ă	95,3	82,7	45,2
Lucrător/oare pe cont propriu	100,0	85,7	26,7
Pensionar/ă	91,8	78,2	48,4
Șomer/ă	94,4	86,7	54,2
Altă situație	88,2	93,9	80,2
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	95,0	79,2	82,9
Chintila II	90,7	88,4	89,3
Chintila III	91,3	86,1	88,3
Chintila IV	97,0	87,1	90,5
Chintila V	95,5	87,3	91,5

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Fertilitatea și comportamentul reproductiv

Rata totală de fertilitate pentru municipiul Chișinău în anul 2021 a fost de 1,27 copii per femeie de vârstă fertilă ("extrem de scăzută"). La nivel de țară rata fertilității este de 1,73 copii per femeie de vârstă fertilă. Pe termen mediu și lung, menținerea unei rate scăzute a fertilității conduce la declinului populației, la modificarea structurii demografice și aprofundarea procesului de îmbătrânire demografică.

Numărul ideal de copii în familie

În cadrul studiului GGS, cea mai mare parte a respondenților de vârstă fertilă (15-49 de ani) la întrebarea „În general, câți copii credeți că ar trebui să aibă o familie în mod ideal?” au răspuns „trei” (49,6%), fără devieri între răspunsurile femeilor și bărbaților. Totodată, 47,1% din respondenți consideră că numărul ideal de copii este „doi”, și doar 2,7% consideră „unu” a fi numărul ideal. În același timp este de menționat faptul că 0,6% din respondenți consideră că familiile nu trebuie să aibă copii (Tabelul 1.13). Totodată mai mulți respondenți din mediul rural

(62,2%) consideră trei a fi numărul ideal de copii comparativ cu respondenții din mediul urban (48,0%).

După numărul efectiv de copii avuți, constatăm că respondenții din mun. Chișinău în general, trăiesc conform convingerilor: cei care au trei copii sau mai mulți consideră că acesta și este numărul ideal de copii (71,1%). 44,4% din părinții care au doi copii, cred că numărul ideal de copii este 2, iar 55,6% consideră ideal situația cu 3 copii și mai mult. Părinții care au un copil consideră că numărul ideal de copii ar fi doi (51,7%) sau trei și mai mult (47,4%).

Tabelul 1.13. Distribuția bărbaților și femeilor în funcție de numărul ideal de copii în familie, %

	Bărbați			Femei			Total		
Numărul ideal de copii									
	1	2	3+	1	2	3+	1	2	3+
Total 15-49 ani	3,1	46,7	49,5	2,5	47,3	49,6	2,7	47,1	49,6
Mediu de reședință									
Urban	3,4	48,3	47,6	3,0	49,7	46,6	1,8	50,2	48,0
Rural	1,9	38,5	59,6	0,0	36,3	63,7	0,7	37,1	62,2
Grupă de vârstă									
15-34	4,3	54,8	40,4	3,1	45,6	50,3	3,5	49,2	46,5
35-49	1,5	35,1	62,6	1,8	49,6	48,7	1,7	44,3	53,8
Nivel de studii									
Gimnazial	1,7	48,3	48,3	4,1	48,6	47,3	0,8	50,0	49,2
Secundar general	7,5	49,1	43,4	3,8	45,0	51,3	3,1	47,7	49,2
Secundar vocațional	0,0	49,0	51,0	0,0	41,5	58,5	0,0	45,1	54,9
Post-secundar vocațional	0,0	54,8	45,2	3,1	46,2	49,2	1,1	50,0	48,9
Superior	3,3	43,8	52,1	2,1	50,2	46,9	1,7	48,9	49,4
Statut marital									
Căsătorit/ă	0,8	36,9	62,3	0,7	51,6	47,7	0,3	47,4	52,4
Concubinaj	2,6	56,4	41,0	5,5	36,4	54,5	3,3	46,2	50,5
Divorțat/ă/separat/ă	0,0	50,0	50,0	0,0	55,9	44,1	0,0	54,3	45,7
Singur/ă	5,5	51,7	41,4	4,7	42,0	52,7	3,1	48,3	48,6
Văduv/ă	0,0	100,0	0,0	25,0	25,0	50,0	0,0	50,0	50,0
Statut ocupațional									
Salariat/ă	2,7	48,9	48,4	0,8	50,0	48,3	1,7	49,8	48,6
Lucrător/oare pe cont propriu	2,6	39,5	57,9	0,0	33,3	66,7	2,0	38,0	60,0
Șomer/ă	4,3	34,8	56,5	9,4	59,4	31,3	2,0	52,9	45,1
Altă situație	4,2	48,6	45,8	3,4	43,7	52,5	1,3	46,2	52,5
Chintilă de bunăstare									
Chintila I	5,4	37,8	56,8	1,0	45,0	52,0	2,9	43,4	53,7
Chintila II	0,0	46,3	53,7	0,0	53,3	46,7	0,0	50,9	49,1
Chintila III	0,0	47,3	52,7	1,0	49,0	50,0	0,0	48,6	51,4
Chintila IV	1,9	46,2	51,9	0,9	52,3	46,8	0,6	50,6	48,8
Chintila V	7,6	43,9	48,5	8,2	42,6	47,5	4,9	45,1	50,0
Număr de copii avuți									
0	4,7	59,2	34,9	5,2	41,9	51,0	3,5	52,5	43,9
1	2,8	38,0	59,2	3,4	56,6	40,0	0,9	51,7	47,4
2	0,0	31,0	69,0	0,0	49,1	50,9	0,0	44,4	55,6
3+	0,0	19,0	81,0	0,0	32,7	67,3	0,0	28,9	71,1

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Intențiile reproductive

Conform datelor GGS, numărul mediu de copii pe care respondenții cu vârsta de 15-49 de ani din mun. Chișinău intenționează să-i aibă în general pe parcursul vieții constituie 2,4 (Tabelul 1.14).

După numărul de copii avuți, constatăm că pentru respondenții care au trei copii, intențiile în medie, reflectă și comportamentul efectiv (3,4), iar pentru celelalte categorii se remarcă o nerealizare deplină a intențiilor de reproducere.

Tabelul 1.14. Numărul mediu de copii, inclusiv biologici și adoptivi, pe care populația cu vârsta de 15-49 de ani intenționează să-i aibă în general

	Bărbați	Femei	Total
Total 15-49 de ani	2,3	2,4	2,4
Grupă de vârstă			
15-34 ani	2,2	2,5	2,4
35-49 ani	2,5	2,3	2,4
Mediu de reședință			
Urban	2,2	2,4	2,3
Rural	2,6	2,7	2,6
Nivel de studii			
Gimnazial	2,1	2,4	2,2
Secundar general	2,4	2,6	2,5
Secundar vocațional	2,4	2,3	2,3
Post-secundar vocațional	2,1	2,3	2,3
Superior	2,4	2,4	2,4
Statut marital			
Căsătorit/ă	2,5	2,6	2,6
Concubinaj	2,3	2,4	2,3
Divorțat/ă/separat/ă	2,3	2,2	2,2
Singur/ă	2,1	2,2	2,1
Statut ocupațional			
Salariat/ă	2,7	2,7	2,7
Lucrător/oare pe cont propriu	2,8	2,7	2,8
Șomer/ă	3,1	2,3	2,6
Altă situație	2,5	2,7	2,6
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	2,7	2,8	2,7
Chintila II	2,7	2,5	2,6
Chintila III	2,7	2,8	2,7
Chintila IV	2,7	2,6	2,6
Chintila V	2,8	2,5	2,6
Număr de copii avuți			
0	2,1	2,2	2,2
1	2,4	2,2	2,3
2	2,8	2,6	2,7
3+	3,3	3,5	3,4

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Numărul mediu de copii născuți-vii și vârsta medie a femeilor la nașterea copiilor

Conform rezultatelor GGS, în mun. Chișinău numărul mediu de copii născuți vii până la desfășurarea sondajului constituie 1,25 per femeie cu vârsta de 15-49 de ani (Tabelul 1.15). Pentru femeile din categoria de vârstă 15-34 acest indicator este mai scăzut (0,89), pentru că ele

încă nu și-au realizat toate intențiile reproductive, și respectiv este mai mare pentru grupa de 35-49 de ani (1,74 copii per femeie). După statutul marital, observăm că femeile căsătorite se evidențiază cu un număr mediu mai mare de copii născuți (1,70) comparativ cu cele în coabitare (0,93).

Din perspectiva statutului ocupațional, femeile lucrătoare pe cont propriu tind să aibă cei mai mulți copii (1,69). După chintilele de bunăstare, distingem o asociere a femeilor cu cele mai mari venituri cu cel mai scăzut număr de copii născuți (chintila V – 0,38).

Vârsta medie a femeilor din mun. Chișinău la nașterea primului copil constituie 24,1 de ani. Femeile cu studii superioare nasc primul copil mult mai târziu – la 25,2 ani decât femeile cu un nivel de educațional mai scăzut. Femeile în coabitare nasc primul copil în medie mai devreme decât cele căsătorite (22,3 ani față 24,4 ani, respectiv). Femeile salariate nasc primul copil mai târziu (24,2 ani) decât cele șomere (21,3 ani).

Vârsta medie a femeilor la nașterea celui de al doilea copil constituie 28,3 ani, iar vârsta medie a femeilor la nașterea celui de al treilea copil este de 30,9 ani.

Tabelul 1.15. Numărul mediu de copii născuți pe parcursul vieții de către femeile cu vârsta de 15-49 de ani, până la desfășurarea chestionarului, și vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil, a celui de-al doilea și al treilea copil

	Numărul mediu	Vârsta medie la naștere, ani		
	de copii	Primul copil	Al doilea copil	Al treilea copil
Total 15-49 de ani	1,25	24,1	28,3	30,9
Grupă de vârstă				
15-34	0,86	23,4	26,7	28,4
35-49	1,74	24,7	29,1	31,9
Nivel de studii				
Gimnazial	1,24	21,3	25,4	29,5
Secundar general	0,93	22,8	27,3	31,3
Secundar vocațional	1,43	23,7	26,3	29,6
Post-secundar vocațional	1,12	24,0	27,1	31,0
Superior	1,37	25,2	29,9	31,5
Statut marital				
Căsătorită	1,70	24,4	28,7	30,9
Concubinaj	0,93	22,3	27,0	29,3
Divorțată/separată	1,38	22,6	26,9	28,6
Singură	0,47	24,2	26,9	34,0
Văduvă	1,25	26,3	30,0	-
Statut ocupațional				
Salariată	1,25	24,2	28,3	30,8
Lucrătoare pe cont propriu	1,69	24,3	25,5	28,3
Șomeră	1,30	21,3	25,4	28,0
Altă situație	1,21	24,5	28,8	31,6
Chintilă de bunăstare				
Chintila I	1,50	23,1	27,6	31,0
Chintila II	1,38	23,9	27,7	28,9
Chintila III	1,22	24,5	27,5	31,7
Chintila IV	1,41	24,4	29,4	28,8
Chintila V	0,38	25,5	-	-

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Nașteri la vârsta de adolescență

Conform GGS, doar 5,9% din femeile cu vârsta 15-49 de ani intervievate au născut un copil până la 18 ani. Cu toate că nașterile până la împlinirea majoratului continuă să existe în mun. Chișinău, datele colectate în cadrul GGS relevă că totuși acestea sunt în scădere, ponderea femeilor cu vârsta cuprinsă între 15-34 ani la data sondajului care au născut deja s-a redus de 2 ori comparativ cu ponderea femeilor din grupa de vârstă 35-49 care au născut până la 19 ani (4,3% față de 8,2%).

Nașterile la vârsta adolescenței se asociază mai frecvent cu un nivel scăzut de studii, astfel 15% din femeile cu studii gimnaziale au dat naștere unui copil până la vârsta de 18 ani, ponderea fiind de circa 3% pentru femeile cu studii superioare. Totodată, nașterile la vârsta adolescenței sunt asociate cu căsătorii timpurii și respectiv, cu divorțuri (printre femeile divorțate, 12% au raportat că au născut la o vârstă de până la 18 ani).

După nivelul de bunăstare, femeile din păturile cele mai înstărite (chintila V) nasc mult mai rar la vârsta adolescenței (2,3%) comparativ cu cele cu un nivel scăzut al veniturilor (chintila I – 9,4%).

În același timp, este de remarcat faptul că femeile care au născut la vârsta adolescenței tind să aibă în general mai mulți copii, astfel, 16,0% dintre acestea au 3 copii și mai mult.

Utilizarea curentă a metodelor de contracepție

Din totalul femeilor de vârstă reproductivă (15-49 de ani) intervievate în mun. Chișinău care nu erau însărcinate la momentul sondajului și nu încercau să rămână însărcinate, 58,7% utilizează cel puțin o metodă de contracepție. Printre femeile căsătorite sau aflate în coabitare, ponderea celor care utilizează metode de contracepție este mai mare (64,8%) decât printre femeile singure, divorțate sau văduve (48,6%) (Tabelul 1.16). Majoritatea femeilor utilizează metodele moderne – 46,63%, iar 12,1% – se bazează pe cele tradiționale. Metoda cel mai frecvent utilizată este prezervativul masculin, folosit de 33,2% din femei, urmat de actul sexual întrerupt (10,0%), dispozitivul intrauterin (6,6%), pilule (5,7%), abstinanța periodică (1,3%) și respectiv alte metode (2%).

Tabelul 1.16 Distribuția femeilor de vârstă reproductivă (15-49 de ani) conform metodei principale de contracepție utilizate, %

	Metode moderne						Metode tradiționale			
	Orice metodă	Orice metodă modernă	Prezervativ masculin	Dispozitiv intrauterin	Pilule	Altă metodă modernă	Orice metodă tradițională	Act sexual întrerupt	Abstinanța periodică	Amenoreea de lactație
Toate femeile de vârstă reproductivă	58,7	46,6	33,2	6,6	5,7	1,1	12,1	10,0	1,3	0,9
15-34	57,5	48,3	37,5	4,6	5,0	1,2	9,3	6,6	1,9	0,8
35-49	60,2	44,5	28,0	9,0	6,6	0,9	15,6	14,2	0,5	0,9
Femei căsătorite sau aflate în concubinaj	64,8	50,9	35,8	8,9	4,8	1,4	14,0	11,9	0,7	1,4
Femei singure, divorțate, văduve	48,6	39,5	28,8	2,8	7,3	0,6	9,0	6,8	2,3	-

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

2. Piața muncii: veniturile populației și aranjamentele de muncă

Conform datelor BNS, numărul salariaților în mun. Chișinău a consemnat circa 356 mii persoane în anul 2021 (Tabelul 2.1).

Salariu mediu brut al femeilor din mun. Chișinău a constituit 9 898 de lei, fiind mai mare cu 1 545 de lei comparativ cu câștigului salarial brut al femeilor calculat la nivel național.

Salariu mediu brut al bărbaților a constituit 12 027 de lei, cu 2 354 de lei peste media câștigului salarial brut al bărbaților calculat la nivel național.

Câștigul salarial al bărbaților îl depășește în mod constant pe cel obținut de femei, iar decalajul se aprofundează de la an la an, ceea ce ne vorbește despre necesitatea combaterii inegalității de remunerare în funcție de gen.

Tabelul 2.1. Numărul de salariați și câștigul salarial brut, în dinamică 2014-2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Numărul de salariați în mun. Chișinău (persoane)							
Total	347 675	346 281	347 478	346 593	359 491	359 138	356 511	356 202
	Câștigul salarial mediu lunar brut (lei)							
mun. Chișinău: Femei	4 535	4 990	5 447	6 193	6 865	7 914	8 651	9 898
Media pe țară: Femei	3 832	4 235	4 631	5 204	5 801	6 710	7 387	8 353
mun. Chișinău: Bărbați	5 117	5 771	6 469	7 257	8 117	9 461	10 487	12 027
Media pe țară: Bărbați	4 375	4 881	5 414	6 017	6 779	7 808	8 559	9 673

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Populația implicată în munca pentru plată/salariu

Datele GGS arată că 55,5% din populația de 15-64 ani a mun. Chișinău este implicată în muncă plătită (Tabelul 2.2.). Implicarea în muncă pentru plată/salariu este mai mare în cazul bărbaților (66,9%) decât a femeilor (48,0%). Cel mai scăzut grad de angajare în munci remunerate se evidențiază în rândul femeilor tinere (15-34 de ani) – 39,9%, ceea ce se explică prin perioada reproductivă a femeilor, și respectiv îndeplinirea sarcinilor de creștere și îngrijire a copiilor.

După locul de reședință, se observă că femeile din mediul urban sunt mai frecvent încadrate în munca plătită (50,8%) decât cele din mediul rural (37,0%). O situație similară se atestă și pentru bărbați – 68,9% și respectiv 57,8%.

Un nivel mai înalt de studii este asociat cu un grad mai înalt de implicare în munca plătită. Astfel, în cazul respondenților cu studii superioare, 70% sunt implicați în munci remunerate.

Cea mai mare implicare în munci plătite este caracteristică respondenților cu un nivel înalt de bunăstare (chintila V – 69,9% față de chintila I – 39,5%).

Tabelul 2.2. Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în munca pentru plată/salariu, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	66,9	48,0	55,0
	Grupă de vârstă		
Tineri (15-34 ani)	67,2	39,9	50,6

Apti de muncă (20-64 ani)	70,2	50,5	57,7
Mediu de reședință			
Urban	68,9	50,8	57,7
Rural	57,8	37,0	44,3
Nivel de studii			
Gimnazial	58,3	31,1	42,3
Secundar general	61,8	30,8	42,2
Secundar vocațional	57,4	52,0	54,7
Post-secundar vocațional	61,2	41,4	46,7
Superior	82,9	63,2	70,0
Statut marital			
Căsătorit/ă	78,6	47,1	57,4
Concubinaj	79,2	63,8	70,1
Divorțat/ă/separat/ă	46,9	57,7	53,6
Singur/ă	54,9	43,1	48,3
Văduv/ă	40,0	41,7	41,4
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	50,0	36,1	39,5
Chintila II	66,1	48,0	54,4
Chintila III	68,3	48,3	56,5
Chintila IV	75,0	51,7	59,6
Chintila V	79,3	60,4	69,9
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	58,9	45,4	51,0
1	80,3	53,6	62,1
2	87,1	49,2	61,3
3+	75,0	50,0	57,4

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Satisfacția în muncă

Mai mult de jumătate (52,9%) din totalul de persoane cu vârsta de 15-64 de ani din mun. Chișinău implicate în câmpul muncii sunt mulțumite de statutul lor ocupațional (Tabelul 2.3.). Starea de mulțumire este într-o măsură mai mare resimțită de către persoanele din mediul urban (54,5%) decât din cel rural (44,8%).

Cele mai mulțumite de statutul lor ocupațional sunt persoanele cu studii superioare (58,8%). Din punct de vedere al bunăstării, persoanele cu cele mai joase venituri sunt cel mai rar mulțumite de statutul lor ocupațional: chintila I – 34,5%.

Tabelul 2.3. Distribuția populației cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în câmpul muncii care sunt mulțumiți de statutul lor ocupațional, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	52,2	53,6	52,9
Grup de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	50,4	55,8	53,0
Apti de muncă (20-64 ani)	51,0	53,8	52,6
Mediu de reședință			
Urban	53,0	55,7	54,5
Rural	47,9	42,1	44,8
Nivel de studii			
Gimnazial	64,3	37,5	52,7
Secundar general	40,5	47,2	43,6

Secundar vocațional	38,9	47,1	42,9
Post-secundar vocațional	56,7	49,1	51,8
Superior	55,7	60,8	58,8
Statut marital			
Căsătorit/ă	53,0	53,8	53,4
Divorțat/ă/separat/ă	52,6	50,0	51,2
Singur/ă	53,3	53,3	53,3
Văduv/ă	49,5	53,2	51,3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	44,4	30,0	34,5
Chintila II	62,2	63,3	62,8
Chintila III	56,5	53,5	55,0
Chintila IV	50,9	49,4	50,0
Chintila V	46,6	65,5	54,7
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	43,4	52,3	48,1
1	71,9	58,5	64,0
2	57,4	50,8	53,8
3+	60,0	54,2	56,4

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Aranjamentele de muncă

Circa 73% din persoanele de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii din mun. Chișinău au aranjamentele de muncă cu ore fixe de început și sfârșit (Tabelul 2.4).

După nivelul de studii, persoanele cu studii superioare tind să aibă o flexibilitate mai mare a graficului de muncă – 29,7%, deși nu există diferențe semnificative comparativ cu respondenții ce dețin un alt nivel de studii. În funcție de nivel de bunăstare, frecvența cazurilor de ocupare cu program fix de muncă este mai mare pentru lucrătorii din chintila V – 81,3%.

Totodată, lucrătorii care au la îngrijire copii au mai frecvent aranjamentele flexibile ale regimului de muncă.

Tabelul 2.4. Distribuția persoanelor de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii după regimul de muncă (timpul începerii și terminării lucrului), %

	Ore fixe de început și sfârșit	Fără ore fixe de început și sfârșit
Total grupa de vârstă 15-49 de ani	71,0	29,0
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	72,9	27,1
Nivel de studii		
Gimnazial	73,0	27,0
Secundar general	75,6	24,4
Secundar vocațional	76,2	23,8
Post-secundar vocațional	76,5	23,5
Superior	70,3	29,7
Statut marital		
Căsătorit/ă	72,4	27,6
Concubinaj	72,0	28,0
Divorțat/ă/separat/ă	68,9	31,1
Singur/ă	74,1	25,9
Văduv/ă	91,7	8,3
Chintilă de bunăstare		
Chintila I	73,6	26,4

Chintila II	69,8	30,2
Chintila III	75,0	25,0
Chintila IV	68,7	31,3
Chintila V	81,3	18,8
Număr de copii aflați în îngrijire		
0	77,4	22,6
1	69,1	30,9
2	63,0	37,0
3+	74,4	25,6

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Timpul de deplasare către serviciu

Durata medie a timpului de deplasare către locul de muncă a respondenților din mun. Chișinău constituie 57,3 de minute, fiind mai mare pentru femei – 66,5 minute decât pentru bărbați – 46,3 minute. Totodată, datele arată că pentru circa 60% din respondenți durata de deplasare spre locul de muncă este de o până la jumătate de oră (Tabelul 2.5).

Totodată, se remarcă că pentru lucrătorii din mediul rural, timpul de deplasare până la serviciu este mai mare cu aproximativ o oră decât pentru cei din mediul urban. Aceasta se explică prin faptul că mulți locuitori din satele din componența municipiului lucrează de fapt în capitală, prin urmare aceștia au nevoie de un timp de deplasare relativ mai mare.

Tabelul 2.5. Timpul alocat pentru deplasare de la domiciliu spre locul de muncă de bază

	Fără timp de deplasare	1-30 de minute	31 de minute și mai mult	Durata medie a timpului de deplasare
		%	%	minute
Total	1,8	57,7	40,5	57,3
Bărbați	1,6	60,6	37,7	46,3
Femei	1,9	55,3	42,8	66,5
	Mediu de reședință			
Urban	1,9	61,2	36,9	47,1
Rural	1,0	37,6	61,4	115,6

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază

Conform rezultatelor GGS, doar 33,3% din gospodăriile din mun. Chișinău au afirmat că își pot acoperi necesitățile de bază "ușor" sau "foarte ușor", ponderea locuitorilor din mediul urban care au venituri suficiente pentru ași acoperi necesitățile de bază fiind mai mare – 34,2% comparativ cu cei din mediul rural – 29,6% (Tabelul 2.6). Cea mai mare pondere a persoanelor care își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor este printre persoanele tinere (15-34 de ani) – 47,4%. În contrast, doar 15,3% din persoanele vârstnice dispun de venituri suficiente pentru a-și acoperi ușor necesitățile de bază.

După nivelul de studii, cea mai mare pondere a persoanelor care își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor este pentru persoanele cu studii superioare – 44,9%. În funcție de statutul ocupațional, ponderea cea mai mare se atestă în rândul lucrătorilor pe cont propriu – 52,4% și salariaților – 41,1%. După statutul marital, venituri suficiente tind să aibă mai frecvent persoanele căsătorite (37,0%), decât cele singure (25,7%).

În mod așteptabil, suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor depinde de chintila de bunăstare. Astfel, pentru respondenții din chintila I ponderea este cea mai mică – 18,0%, iar pentru cei din chintila V, cea mai mare – 42,1%. Cu toate acestea nu putem observa o corelație liniară și pentru chintilele II-IV.

Numărul de copii aflați la îngrijire de asemenea influențează suficiența veniturilor: dacă printre gospodăriile cu 1 copil rata celor cu venituri suficiente este de 44,5%, atunci pe măsura creșterii numărului de copii această rată scade până la 36,9% (2 copii) și 35,2% (3 sau mai mulți copii). Zero copii la îngrijire au de regulă pensionarii și tineretul, ceea ce explică ponderea scăzută a gospodăriilor cu venituri suficiente în această categorie (29,9%).

Tabelul 2.6. Distribuția populației după suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	36,3	31,7	33,3
Mediu de reședință			
Urban	36,9	32,8	34,2
Rural	34,0	27,2	29,6
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 de ani)	49,7	45,8	47,4
Apti de muncă (20-64 de ani)	38,3	36,0	36,8
Vârstnici (65+ani)	19,5	13,6	15,3
Nivel de studii			
Gimnazial	36,3	16,2	23,8
Secundar general	36,8	34,7	35,5
Secundar vocațional	18,9	19,5	19,2
Post-secundar vocațional	34,2	25,6	28,2
Superior	47,6	43,6	44,9
Statut marital			
Căsătorit/ă	37,7	36,6	37,0
Divorțat/ă/separat/ă	34,7	31,9	33,1
Singur/ă	17,1	30,3	25,7
Văduv/ă	39,5	28,5	32,9
Statut ocupațional			
Salariat/ă	44,2	38,7	41,1
Lucrător/oare pe cont propriu	55,8	45,0	52,4
Pensionar/ă	18,2	13,5	14,8
Altă situație	12,9	23,4	19,2
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	21,1	17,0	18,0
Chintila II	31,8	43,9	39,4
Chintila III	28,7	30,6	29,8
Chintila IV	41,9	34,4	36,8
Chintila V	47,3	37,5	42,1
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	33,0	28,0	29,9
1	50,7	41,7	44,5
2	35,5	37,6	36,9
3+	47,6	30,0	35,2

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Așteptările privind îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani

Circa 42% din locuitorii mun. Chișinău consideră că veniturile lor vor crește în următorii trei ani (Tabelul 2.7). Tinerii sunt cei mai optimiști, 65,5% dintre aceștia anticipează că situația lor financiară se va îmbunătăți, ceea ce se explică prin așteptările de a începe cariera profesională după finalizarea studiilor sau avansarea în carieră. În contrast, doar 16,0% dintre vârstnici consideră că veniturilor lor vor crește.

În funcție de statutul ocupațional, cea mai mare pondere a persoanelor ce se așteaptă la îmbunătățirea situației financiare este printre șomeri – 55,1%, deoarece aceștia anticipează că se vor angaja în câmpul muncii.

După veniturile curente, nu se conturează o corelație clară între chintila de bunăstare și așteptările de majorarea a veniturilor, cu toate acestea, persoanele cu cele mai joase venituri sunt și cele mai rezervate în ceea ce privește creșterea veniturilor.

Tabelul 2.7. Distribuția persoanelor care așteaptă îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	43,0	41,3	41,9
	Grupă de vârstă		
Tineri (15-34 de ani)	64,6	66,1	65,5
Apti de muncă (20-64 de ani)	44,1	47,5	46,3
Vârstnici (65+ani)	22,0	13,6	16,0
	Mediu de reședință		
Urban	43,9	41,8	42,5
Rural	39,6	39,3	39,4
	Nivel de studii		
Gimnazial	45,0	41,5	42,9
Secundar general	55,3	47,9	50,5
Secundar vocațional	39,6	35,2	37,2
Post-secundar vocațional	37,0	36,0	36,3
Superior	41,6	43,6	43,0
	Statut marital		
Căsătorit/ă	35,7	40,2	38,6
Divorțat/ă/separat/ă	51,0	58,3	55,4
Singur/ă	31,4	45,5	40,6
Văduv/ă	54,2	42,7	47,3
	Statut ocupațional		
Salariat/ă	45,0	44,8	44,9
Lucrător/oare pe cont propriu	55,8	50,0	54,0
Pensionar/ă	21,8	15,6	17,3
Șomer/ă	41,9	63,8	55,1
Altă situație	56,6	59,5	58,7
	Chintilă de bunăstare		
Chintila I	39,4	34,8	35,9
Chintila II	40,9	45,6	43,9
Chintila III	35,2	40,9	38,7
Chintila IV	48,8	44,8	46,1
Chintila V	43,8	43,8	43,8
	Număr de copii aflați în îngrijire		
0	43,4	33,0	36,9
1	45,2	55,1	52,0

2	35,5	55,6	49,2
3+	52,4	62,0	59,2

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Echilibrul dintre muncă și familie

Conform datelor GGS, 45% din angajați foarte frecvent se află în situația când durata timpului petrecut la serviciu devine un obstacol pentru îndeplinirea sarcinilor casnice. În mod special sunt afectate femeile. Astfel, 51,6% dintre femeile cu vârsta de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii au declarat că în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, i-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrece prea mult timp la lucru. Acest indicator este mai scăzut în cazul bărbaților – 35,5% (Tabelul 2.8).

În funcție de statutul marital, femeile căsătorite se ciocnesc mai des cu dificultăți în îndeplinirea sarcinilor casnice din cauza duratei prea mari a timpului de lucru (56,5%).

În funcție de nivelul de bunăstare, femeile cu cele mai mari venituri raportează mai rar că se ciocnesc cu acest gen de dificultăți (43,6%), deși ponderea acestora rămâne înaltă.

Tabelul 2.8. Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii cărora în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, le-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-49 de ani	37,3	51,9	45,0
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	35,5	51,6	44,4
Mediu de reședință			
Urban	35,2	50,2	43,4
Rural	37,5	59,6	49,5
Nivel de studii			
Gimnazial	42,9	56,3	48,6
Secundar general	35,7	55,6	44,9
Secundar vocațional	38,9	52,9	45,7
Post-secundar vocațional	33,3	50,9	44,7
Superior	32,8	49,7	42,8
Statut marital			
Căsătorit/ă	33,8	56,5	46,3
Concubinaj	50,0	54,5	52,4
Divorțat/ă/separat/ă	33,3	40,0	37,8
Singur/ă	32,6	46,8	39,7
Văduv/ă	50,0	30,0	33,3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	40,7	53,3	49,4
Chintila II	29,7	44,9	38,4
Chintila III	36,2	56,3	46,4
Chintila IV	35,1	63,6	51,5
Chintila V	45,2	43,6	44,5
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	32,6	49,2	41,3
1	40,4	57,3	50,4
2	37,0	52,3	45,4
3+	46,7	50,0	48,7

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Pe de altă parte, și oboseala legată de îndeplinirea treburilor casnice devine un impediment în realizarea obligațiilor de serviciu. Prin urmare, 20,8% din persoanele de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii din mun. Chișinău au raportat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea obosite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună (Tabelul 2.9). Observăm că femeile raportează mai frecvent această situație decât bărbații (23,9% față de 16,9%). În același timp, locuitorii din mediul rural raportează mai frecvent (28,6%) situația că ajung oboșiți la serviciu decât cei din mediul urban (19,3%).

În funcție de numărul de copii la îngrijire, în mod evident, femeile cu 3 copii sau mai mulți se evidențiază cu valori mai ridicate ale acestui indicator.

Tabelul 2.9. Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii care au declarat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea obosite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-49 de ani	19,5	24,4	22,1
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	16,9	23,9	20,8
Mediu de reședință			
Urban	15,8	22,1	19,3
Rural	22,9	33,3	28,6
Nivel de studii			
Gimnazial	26,2	37,5	31,1
Secundar general	16,7	30,6	23,1
Secundar vocațional	11,1	23,5	17,1
Post-secundar vocațional	6,7	30,9	22,4
Superior	18,3	18,0	18,1
Statut marital			
Căsătorit/ă	18,5	24,2	21,7
Concubinaj	21,1	25,0	23,2
Divorțat/ă/separat/ă	13,3	20,0	17,8
Singur/ă	13,7	24,5	19,0
Văduv/ă	0,0	20,0	16,7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	40,7	28,3	32,2
Chintila II	18,9	10,2	14,0
Chintila III	17,4	25,4	21,4
Chintila IV	12,3	31,2	23,1
Chintila V	15,1	20,0	17,2
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	14,3	23,8	19,3
1	10,5	25,6	19,4
2	29,6	18,5	23,5
3+	26,7	33,3	30,8

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

3. Infrastructura medicală și sănătatea populației

O situație îngrijorătoare pentru domeniul sănătății o reprezintă numărul medicilor și personalului medical mediu în scădere. Astfel, în anul 2021 în mun. Chișinău activau 2 050 de medici, cu 149 mai puțin comparativ cu 2014, și 3 059 unități de personal medical mediu – cu 159 mai puțin față de 2014. Dotarea cu medici și personal medical mediu este cu mult sub nivelul național, la 10 000

de locuitori revenind 30 de medici (media pe țară – 47) și 45 unități de personal mediu (media pe țară – 92).

Conform datelor BNS, în anul 2021 mun. Chișinău dispunea de un număr total de 2 283 de paturi în spitale, la 10 000 de locuitori revenind 34 de paturi. Comparat cu media la nivel național, acest indicator este inferior mediei pe țară – 66 de paturi la 10 000 locuitori.

Tabelul 3.1. Infrastructura de ocrotire a sănătății la 10 000 locuitori (populația cu reședința obișnuită) în dinamică, 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Numărul de medici, total							
Total pe țară	13 012	13 039	13 021	12 635	12 552	12 394	12 214
mun. Chișinău	2 199	2 202	2 145	2 080	2 064	2 059	2 050
Numărul de medici la 10 000 de locuitori							
Total pe țară	46	47	47	47	47	47	47
mun. Chișinău	33	33	33	32	31	31	30
Numărul de personal medical mediu, total							
Total pe țară	24 602	25 485	25 125	23 981	23 584	23 187	23 954
mun. Chișinău	3 218	3 225	3 164	3 068	3 005	2 931	3 059
Numărul de personal medical mediu la 10 000 locuitori							
Total pe țară	87	91	91	89	89	88	92
mun. Chișinău	48	49	48	47	45	44	45
Numărul de farmacii și filiale, total							
Total pe țară	n.a.	n.a.	n.a.	1 384	1 394	1 426	1 455
mun. Chișinău	n.a.	n.a.	n.a.	495	494	490	503
Numărul de farmaciști, total							
Total pe țară	1 874	1 647	1 644	1 699	1 814	1 218	n.a.
mun. Chișinău	1 045	861	862	930	1 050	647	n.a.
Numărul de paturi în spitale, total							
Total pe țară	18 803	18 805	18 398	18 138	18 042	17 168	17 329
mun. Chișinău	2 385	2 385	2 280	2 280	2 280	2 304	2 283
Numărul de paturi în spitale la 10 000 locuitori							
Total pe țară	66	67	67	67	68	65	66
mun. Chișinău	36	36	35	35	34	34	34

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

În anul 2021, au fost recunoscuți cu dizabilitate primară 1 661 de adulți și 312 de copii din mun. Chișinău, numărul lor fiind în creștere față de anul 2020. Raportat la numărul populației, la 10 000 de locuitori au revenit 32 de adulți și 22 copii recunoscuți cu dizabilitate primară (Tabelul 3.2). Numărul total de beneficiari de pensii de dizabilitate din cauza unei afecțiuni generale consemnează 18 153 persoane, la 10 000 de locuitori revenind 271 de beneficiari, mai puțin decât media la nivel de țară.

Tabelul 3.2. Adulți și copii recunoscuți cu dizabilități 2020-2021

	2020	2021	2020	2021
	persoane	persoane	la 10 000 locuitori	la 10 000 locuitori
Persoane în vârstă de 18 ani și peste, recunoscute cu dizabilitate primară				
Total pe țară	9 174	10 065	35	38
mun. Chișinău	1 465	1 661	28	32
Copii în vârstă de până la 18 ani recunoscuți cu dizabilitate primară				
Total pe țară	1 243	1 478	5	6

mun. Chișinău	251	312	18	22
Total beneficiari de pensii de dizabilitate din cauza unei afecțiuni generale				
Total pe țară	120 811	117 010	457	445
mun. Chișinău	19 400	18 153	293	271

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Notă: Totalul pe țară include și persoanele din stânga Nistrului și mun. Bender, care s-au adresat pentru determinarea dizabilității la CNDDCM.

Autoaprecierea sănătății

Conform datelor GGS, 51,6% din locuitorii mun. Chișinău autoevaluează starea lor de sănătate ca "bună" sau "foarte bună", 38,3% – satisfăcătoare și doar 10,2% – rea sau foarte rea (Tabelul 3.3). Ponderea bărbaților care consideră că au o stare de sănătate bună sau foarte bună o depășește pe cea a femeilor indiferent de categoria de vârstă.

În mod evident, ponderea populației care consideră că starea lor de sănătate este bună sau foarte bună scade o dată cu îmbătrânirea. Printre tineri (15-34 de ani), 82,0% declară o stare a sănătății bună sau foarte bună, iar printre persoanele cu vârsta de 65 de ani și peste doar 17,5% declară același lucru.

Se observă, că în funcție de nivelul de studii, persoanele cu studii superioare cel mai frecvent declară o stare a sănătății bună sau foarte bună (60,1%), și respectiv cel mai rar o stare rea (5,1%).

Lucrătorii pe cont propriu și salariații raportează o stare de sănătate bună sau foarte bună mai frecvent (68,3% și respectiv 61,5%) decât șomerii (55,1%). În funcție de bunăstare, frecvența cazurilor în care persoanelor își autoevaluează starea de sănătate ca rea sau foarte rea este mai mare în rândul persoanelor din chintila I (14,6%).

Tabelul 3.3. Autoevaluarea stării de sănătate printre persoanele cu vârsta de 15-79 de ani %

	Bărbați			Femei			Total		
	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea
Total	58,3	32,5	9,2	47,9	41,5	10,7	51,6	38,3	10,2
Grupă de vârstă									
15-34 ani	84,1	14,9	1,0	80,7	17,7	1,7	82,0	16,6	1,4
35-64 ani	48,6	39,2	12,2	41,1	49,5	9,4	43,8	45,8	10,4
65 de ani și peste	26,8	53,7	19,5	13,6	59,1	27,3	17,5	57,5	25,0
Nivel de studii									
Gimnazial	67,5	22,5	10,0	43,1	33,8	23,1	52,4	29,5	18,1
Secundar general	60,5	31,6	7,9	54,5	35,0	10,5	56,6	33,8	9,6
Secundar vocațional	47,2	41,5	11,3	35,9	46,1	18,0	41,0	44,0	15,0
Post-secundar vocațional	46,6	42,5	11,0	34,9	55,2	9,9	38,4	51,4	10,2
Superior	64,9	27,6	7,6	57,7	38,5	3,8	60,1	34,8	5,1
Statut marital									
Căsătorit/ă	57,8	35,7	6,6	51,9	41,1	7,1	53,9	39,2	6,9
Concubinaj	67,3	30,6	2,0	52,8	37,5	9,7	58,7	34,7	6,6
Divorțat/ă/separat/ă	28,6	34,3	37,1	50,0	37,9	12,1	42,6	36,6	20,8
Singur/ă	65,3	27,4	7,4	48,0	38,7	13,3	55,0	34,1	10,9
Văduv/ă	14,3	50,0	35,7	20,0	58,8	21,2	19,2	57,6	23,2
Statut ocupațional									
Salariat/ă	69,9	28,1	2,0	55,2	42,1	2,7	61,5	36,0	2,4

Lucrător/oare pe cont propriu	72,1	27,9	0,0	60,0	40,0	0,0	68,3	31,7	0,0
Pensionar/ă	28,2	50,0	21,8	13,9	61,7	24,4	17,9	58,4	23,7
Șomer/ă	48,4	38,7	12,9	59,6	31,9	8,5	55,1	34,6	10,3
Altă situație	59,6	24,2	16,2	71,8	21,2	7,0	68,5	22,0	9,4
Chintilă de bunăstare									
Chintila I	46,5	42,3	11,3	41,3	43,0	15,7	42,5	42,9	14,6
Chintila II	54,5	34,8	10,6	57,0	34,2	8,8	56,1	34,4	9,4
Chintila III	60,7	25,4	13,9	43,0	44,6	12,4	49,8	37,1	13,0
Chintila IV	67,4	30,2	2,3	51,4	42,6	6,0	56,5	38,7	4,8
Chintila V	56,3	36,6	7,1	48,4	43,0	8,6	52,1	40,0	7,9

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Dificultăți în desfășurarea activităților zilnice

Printre persoanele din mun. Chișinău intervievate în cadrul GGS, dificultăți severe de vedere și locomotorii au raportat 5,2% și respectiv 5,9% din respondenți. Totodată circa 2% au declarat că întâmpină dificultăți în realizarea activităților zilnice din cauza problemelor mari cu memoria și concentrarea, iar 1,3% – cu auzul (Tabelul 3.4).

Printre dificultăți ușoare cele mai frecvente sunt cele de vedere, care au fost raportate de 35,2% din persoanele intervievate, urmate de cele legate de memorie/concentrare – 20,8%, dizabilitățile locomotorii ușoare – 14,8%, de auz – 9,1% și de îngrijire personală – 4,2%.

Totodată, 53,6% din bărbați și 41,9% dintre femeile intervievate nu au nicio dificultate.

Tabelul 3.4. Dificultăți în desfășurarea activităților zilnice obișnuite, pe tipuri de dizabilități și severitatea dizabilităților, %

Tip de dizabilitate / severitatea	Bărbați	Femei	Total
Incapacitate totală			
Vedere	0,6	0,1	0,3
Auz	0,4	0,6	0,5
Locomotorii	0,0	0,1	0,1
Îngrijire personală	0,2	0,1	0,1
Dificultăți mari			
Vedere	4,7	5,4	5,2
Auz	1,9	0,9	1,3
Locomotorii	5,5	5,6	5,6
Memorie/concentrare	1,7	2,1	1,9
Îngrijire personală	1,7	0,7	1,1
Dificultăți ușoare			
Vedere	29,3	38,5	35,2
Auz	8,8	9,3	9,1
Locomotorii	9,4	17,8	14,8
Memorie/concentrare	17,1	22,8	20,8
Îngrijire personală	3,8	4,4	4,2
Fără dificultăți			
Vedere	65,0	55,9	59,2
Auz	88,5	88,9	88,8
Locomotorii	84,8	76,4	79,4
Memorie/concentrare	81,0	74,9	77,1
Îngrijire personală	94,2	94,6	94,4
Fără oricare dificultăți	53,6	41,9	46,1

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

4. Servicii de educație extrafamilială

Educația timpurie

Conform datelor BNS, în anul 2021 în mun. Chișinău existau 176 de instituții de educație timpurie, dintre care 144 – în orașul Chișinău și restul în celelalte localități din cadrul municipiului (Tabelul 4.1).

Sistemul de educație timpurie al municipiului este suprasolicitat, numărul de copii depășind numărul de locuri disponibile în instituțiile de educație (la 100 de locuri revenind 102 copii înscriși în anul 2021).

Numărul de pedagogi/cadre didactice în cadrul instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău a fost de 3 299 persoane, la un pedagog revenind 12 copii, puțin peste media la nivel de țară.

Tabelul 4.1. Infrastructura de educație timpurie în dinamică, 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
mun. Chișinău	160	161	160	173	176	173	176
or. Chișinău	132	133	132	142	144	142	144
Numărul de copii							
mun. Chișinău	38 402	38 535	38 103	38 286	39 948	36 165	38 801
or. Chișinău	32 500	32 562	32 212	32 161	33 572	30 660	32 719
Numărul de locuri pentru copii							
mun. Chișinău	36 178	36 306	36 682	37 264	38 190	38 488	38 160
or. Chișinău	31 275	31 373	31 743	32 106	32 867	33 101	32 697
Numărul de pedagogi/cadre didactice							
mun. Chișinău	3 042	3 038	2 981	3 134	3 196	3 284	3 299
or. Chișinău	2 620	2 602	2 552	2 688	2 708	2 803	2 814
Copii înscriși							
mun. Chișinău	38 402	38 535	38 103	38 286	39 948	36 165	38 801
Copii la 100 de locuri							
Total pe țară	86	86	86	85	84	76	78
mun. Chișinău	106	106	104	103	105	94	102
Copii la un cadru didactic							
Total pe țară	12	12	12	12	12	11	11
mun. Chișinău	13	13	13	12	12	11	12

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor

Conform datelor GGS (colectate în perioada situației pandemice cauzate de COVID-19), 47,3% din părinții cu copii de 0-6 ani din mun. Chișinău primesc ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor. De serviciile creșă sau instituțiilor preșcolare au beneficiat în mod regulat – 29,1% din părinți, în timp ce 20,8% din părinți au apelat regulat la serviciile centrelor de îngrijire a copiilor după școală (Tabelul 4.2).

Părinții în vârstă de 35-54 de ani folosesc mai des serviciile instituționale de îngrijire a copiilor (58,6%) decât părinții mai tineri (36,7%). În schimb, părinții cu vârsta de 15-34 de ani beneficiază mai frecvent de ajutorul regulat din partea bunicilor – 39,2%.

Din punctul de vedere al chintilelor de bunăstare, se observă că părinții cu cel mai înalt nivel de venituri apelează cel mai frecvent la ajutor instituțional – 61,5%.

Părinții cu doi copii (54,5%), trei copii și mai mulți (62,5%) mai des apelează la ajutorul formal de îngrijire al copiilor decât cei cu doar un copil (36,7%).

Tabelul 4.2. Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor, %

	Părinți cu copii de 0-6 ani ajutați de bunici	Părinți cu copii de 0-6 ani care au primit ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la o creșă/instituție preșcolară	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la un centru de îngrijire după școală
Total	33,2	47,3	29,1	20,8
Grupă de vârstă				
15-34	39,2	36,7	28,6	9,0
35-54	27,7	58,6	30,9	32,3
Nivel de studii				
Gimnazial	50,0	50,0	50,0	0,0
Secundar general	22,9	58,3	37,5	31,3
Secundar vocațional	21,3	44,7	27,7	12,8
Post-secundar vocațional	26,9	55,8	34,6	23,1
Superior	33,3	50,0	23,8	26,2
Statut marital				
Căsătorit/ă	36,4	46,9	28,7	20,0
Concubinaj	16,1	41,9	25,8	22,6
Divorțat/ă/separat/ă	25,0	68,8	37,5	43,8
Singur/ă	26,5	52,9	41,2	20,6
Statut ocupațional				
Salariat/ă	35,4	57,8	35,4	27,2
Lucrător/oare pe cont propriu	35,7	50,0	32,1	17,9
Șomer/ă	0,0	50,0	50,0	0,0
Altă situație	22,2	51,9	33,3	29,6
Chintilă de bunăstare				
Chintila I	18,3	46,3	28,0	14,6
Chintila II	32,8	47,8	28,4	25,4
Chintila III	38,1	52,4	34,5	25,0
Chintila IV	44,4	45,3	26,5	21,4
Chintila V	38,5	61,5	30,8	38,5
Număr de copii aflați în îngrijire				
1	39,5	36,7	20,9	14,1
2	25,8	54,5	33,7	23,6
3+	37,5	62,5	43,8	34,4

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Învățământul primar și secundar general

În anul școlar 2021/22 în mun. Chișinău au existat 155 de școli de învățământ primar și secundar general, dintre care 122 în or. Chișinău (Tabelul 4.3). În cadrul învățământului primar și secundar general se manifestă o presiune mai scăzută comparativ cu învățământul preșcolar, la 100 de locuri revenind 85 de elevi înscriși. Cu toate acestea, se observă că acest indicator este în creștere continuă, în ultimii 7 ani numărul elevilor înscriși ce revin la 100 de locuri s-a majorat de 70 la 85 de elevi, prin urmare pe termen mediu și lung trebuie luat în considerație acest aspect pentru a asigura un număr suficient de locuri în instituțiile de învățământ primar și secundar din municipiu.

Tabelul 4.3. Infrastructura de învățământ primar și secundar general în dinamică, 2014-2021

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Numărul de instituții de învățământ primar și secundar general							
mun. Chișinău	149	149	149	152	155	155	155
or. Chișinău	118	118	118	120	123	123	122
Numărul de locuri pentru elevi							
mun. Chișinău	115 392	116 434	115 787	115 480	115 912	116 700	115 852
or. Chișinău	96 687	97 179	96 532	96 262	96 675	97 868	97 433
Numărul de cadre didactice							
mun. Chișinău	803	793	778	761	783	772	744
Elevi înscriși							
mun. Chișinău	80 878	83 197	86 224	88 445	91 933	94 872	98 635
or. Chișinău	70 261	71 784	74 304	76 399	79 643	82 104	85 047
Elevi la 100 de locuri							
Total pe țară	49	49	50	50	50	51	52
mun. Chișinău	70	71	74	77	79	81	85
or. Chișinău	73	74	77	79	82	84	87
Elevi la un cadru didactic							
Total pe țară	11	12	12	12	12	12	13
mun. Chișinău	12	13	13	13	14	14	15

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

5. Relațiile intergeneraționale

Divizarea responsabilităților de îngrijire a copiilor

Datele GGS arată că distribuția responsabilităților de îngrijire a copiilor continuă să rămână sub presiunea stereotipurilor prin care femeile trebuie să-și asume preponderent aceste sarcini. Astfel, în mun. Chișinău, îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător este o sarcină care este îndeplinită preponderent de femei (61,8%) sau, mai puțin frecvent, îndeplinită de ambii părinți (37,3%). Doar 0,9% dintre respondenții bărbați își asumă integral această sarcină (Tabelul 5.1).

Tabelul 5.1. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	61,8	0,9	37,3
Grupă de vârstă			
15-34	60,0	1,7	38,3
35+	63,8	0,0	36,2
Statut ocupațional			
Salariat/ă	56,7	0,0	43,3
Lucrător/oare pe cont propriu	52,2	0,0	47,8
Șomer/ă	66,7	0,0	33,3
Altă situație	69,2	2,3	28,5
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	65,6	0,0	34,4
Chintila II	66,1	1,7	32,2
Chintila III	54,3	2,9	42,9
Chintila IV	57,8	0,0	42,2

Chintila V	65,6	0,0	34,4
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	55,6	1,5	42,9
2	64,5	0,7	34,9
3+	69,2	0,0	30,8

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Și în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne cu el acasă, femeile își asumă preponderent această responsabilitate (71,6%)(Tabelul 5.2). Doar în 26,3% din gospodării ambii părinți în măsură egală stau cu copilul acasă atunci când acesta este bolnav, iar bărbații preiau această responsabilitate doar în 2,1% din cazuri.

Tabelul 5.2. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne acasă cu acesta, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	71,6	2,1	26,3
Grupă de vârstă			
15-34	77,1	0,6	22,3
35+	65,6	3,8	30,6
Statut ocupațional			
Salariat/ă	63,6	3,1	33,3
Lucrător/oare pe cont propriu	45,5	4,5	50,0
Șomer/ă	76,2	0,0	23,8
Altă situație	85,4	0,8	13,8
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	78,1	0,0	21,9
Chintila II	67,8	3,4	28,8
Chintila III	76,1	0,0	23,9
Chintila IV	62,5	4,8	32,7
Chintila V	78,1	0,0	21,9
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	66,4	3,0	30,6
2	73,3	2,0	24,7
3+	80,0	0,0	20,0

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

În cazul responsabilităților legate de ajutorul copilului la teme de acasă, observăm că această sarcină este mai des realizată în mod egal de ambii soți (50,3%) (Tabelul 5.3).

Totodată se remarcă faptul că în cazul când familia are 3 copii sau mai mulți, crește presiunea ca sarcinile ce țin de îngrijirea copiilor (îmbrăcare, îngrijire când este bolnav, teme) să fie îndeplinite mai frecvent doar de femei.

Tabelul 5.3. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de ajutorul copilului la teme de acasă, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	45,7	4,0	50,3
Grupă de vârstă			
25-34	40,3	3,2	56,5
35+	48,2	4,4	47,4
Statut ocupațional			
Salariat/ă	45,8	2,5	51,7

Lucrător/oare pe cont propriu	33,3	8,3	58,3
Șomer/ă	53,8	15,4	30,8
Altă situație	46,3	3,7	50,0
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	27,0	10,8	62,2
Chintila II	30,3	3,0	66,7
Chintila III	55,9	2,9	41,2
Chintila IV	54,0	4,8	41,3
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	17,9	7,1	75,0
2	32,6	4,2	63,2
3+	71,6	2,7	25,7

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Ajutorul financiar și material oferit între generații

Conform datelor colectate în cadrul GGS, circa 1/4 din persoanele intervievate din mun. Chișinău au beneficiat, pe parcursul a 12 luni premergătoare studiului, de suport material sau financiar în sumă de cel puțin €250 de la cineva din familie, de la prieteni sau alte persoane din afara familiei (Tabelul 5.4.).

Cel mai frecvent de ajutor financiar beneficiază tinerii (38,3%), dependența financiară se explică prin încadrarea în studii și/sau neîncadrarea în câmpul muncii. Totodată, unul din cinci vârstnici a primit ajutor financiar, ceea ce se explică prin situația financiară modestă a populației în vârstă pentru ași asigura un nivel de trai decent.

Tabelul 5.4. Distribuția populației cu vârsta de 15-79 de ani care a beneficiat de suport financiar (cel puțin €250) în ultimele 12 luni, %

Total	
Total	25,1
Mediu de reședință	
Urban	27,3
Rural	15,8
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 ani)	38,3
Apti de muncă (20-64 ani)	24,6
Vârstnici (65 de ani și peste)	20,3
Nivel de studii	
Gimnazial	22,4
Secundar general	30,0
Secundar vocațional	15,0
Post-secundar vocațional	24,5
Superior	28,7
Statut marital	
Căsătorit/ă	22,4
Concubinaj	29,8
Divorțat/ă/separat/ă	20,8
Singur/ă	29,9
Văduv/ă	19,2
Statut ocupațional	
Salariat/ă	23,2
Lucrător/oare pe cont propriu	28,6
Șomer/ă	24,4

Pensionar/ă	18,1
Altă situație	34,9
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	23,7
Chintila II	27,2
Chintila III	24,8
Chintila IV	24,5
Chintila V	27,1
Număr de copii aflați în îngrijire	
0	23,6
1	26,6
2	26,7
3+	35,2

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Susținerea copiilor de către părinți

Conform rezultatelor GGS, marea majoritate din locuitorii mun. Chișinău este parțial sau total de acord cu ideea că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, fără diferențe între bărbați și femei (Tabelul 5.5). În același timp, după mediul de reședință, mai mulți respondenți din mediul rural decât din urban susțin ideea că părinții trebuie să-și ajute copiii (81,8% față de 66,4%)

În raport cu vârsta, cei mai mult susțin această idee persoanele de 65 de ani și peste (82,6%), iar ponderea tinerilor care consideră la fel este de 61,5%. Totodată, persoanele divorțate împărtășesc mai frecvent atitudinea că părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta pe copiii adulți (80,2%).

Tabelul 5.5. Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	69,2	69,6	69,4
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	60,5	62,1	61,5
Apti de muncă (20-64 ani)	66,8	66,7	66,7
Vârstnici (65 de ani și peste)	82,9	82,4	82,6
Mediu de reședință			
Urban	66,2	66,4	66,4
Rural	81,1	82,2	81,8
Nivel de studii			
Gimnazial	67,5	70,0	69,0
Secundar general	77,6	71,5	73,6
Secundar vocațional	74,5	78,1	76,5
Post-secundar vocațional	72,6	72,1	72,2
Superior	61,6	64,5	63,5
Statut marital			
Căsătorit/ă	72,5	68,4	69,9
Concubinaj	61,2	59,7	60,3
Divorțat/ă/separat/ă	85,7	77,3	80,2
Singur/ă	64,2	68,3	66,7
Văduv/ă	64,3	82,4	79,8
Statut ocupațional			

Salariat/ă	62,7	66,2	64,6
Lucrător/oare pe cont propriu	67,4	75,0	69,8
Pensionar/ă	80,9	80,6	80,7
Șomer/ă	77,4	70,2	73,1
Altă situație	70,7	61,7	64,1
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	80,3	69,6	72,2
Chintila II	65,2	62,3	63,3
Chintila III	60,7	68,4	65,4
Chintila IV	76,7	76,0	76,2
Chintila V	74,1	75,0	74,6

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Susținerea părinților de către copii

Datele GGS arată că în rândul populației din mun. Chișinău practic toată populația interviuată (90,5%) este parțial sau total de acord cu ideea că copiii ar trebui să-i ajute financiar pe părinți, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare (Tabelul 5.6), fără deosebiri semnificative între bărbați și femei, mediu de reședință sau alte criterii.

Tabelul 5.6. Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că copiii ar trebui să-și ajute financiar părinții, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	88,2	91,8	90,5
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	91,8	92,0	91,9
Apți de muncă (20-64 ani)	88,3	91,1	90,1
Vârstnici (65 de ani și peste)	89,0	93,0	91,8
Mediu de reședință			
Urban	87,3	91,5	90,0
Rural	91,5	93,2	92,6
Nivel de studii			
Gimnazial	87,5	86,9	87,1
Secundar general	90,8	91,0	90,9
Secundar vocațional	84,0	96,1	90,6
Post-secundar vocațional	86,3	91,9	90,2
Superior	90,3	92,4	91,7
Statut marital			
Căsătorit/ă	88,1	91,4	90,2
Concubinaj-	91,8	90,3	90,9
Divorțat/ă/separat/ă	80,0	92,4	88,1
Singur/ă	88,9	92,5	91,1
Văduv/ă	85,7	92,9	91,9
Statut ocupațional			
Salariat/ă	88,4	91,8	90,3
Lucrător/oare pe cont propriu	93,0	95,0	93,7
Pensionar/ă	83,6	93,4	90,7
Șomer/ă	90,3	91,5	91,0
Altă situație	89,9	90,1	90,1
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	87,3	92,4	91,2
Chintila II	87,9	93,0	91,1

Chintila III	86,9	92,2	90,2
Chintila IV	91,9	93,4	92,9
Chintila V	89,3	93,8	91,7

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Relațiile dintre părinți și copii

Conform datelor GGS, circa 2/3 din persoanele intervievate în mun. Chișinău, ale căror mame/tați sunt în viață, sunt satisfăcute de relația pe care o au acum cu părinții (Tabelul 5.7 și 5.8).

În distribuție pe vârstă, persoanele cu vârsta de peste 35 de ani tind să aibă o relație mai bună cu părinții, deși diferențele nu sunt semnificative. Se remarcă faptul că copii cu studii superioare raportează mai frecvent că sunt satisfăcuți de relația pe care o au cu părinții (circa 80%).

Tabelul 5.7. Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu mama (scorul 8 sau mai mult pe scala de la 1 la 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %

	Bărbați	Femei	Total
Total	77,6	73,6	75,1
Grupă de vârstă			
20-34 de ani	75,8	70,8	72,7
35-70 de ani	79,9	77,0	78,0
Nivel de studii			
Gimnazial	72,5	54,8	62,8
Secundar general	67,3	69,6	68,8
Secundar vocațional	69,8	82,4	76,6
Post-secundar vocațional	81,3	73,7	75,9
Superior	84,6	78,7	80,7
Statut marital			
Căsătorit/ă	87,7	82,9	84,4
Concubinaj	78,4	70,0	73,6
Divorțat/ă/separat/ă	76,9	72,7	73,9
Singur/ă	68,6	57,7	62,8
Văduv/ă	66,7	88,9	83,3
Statut ocupațional			
Salariat/ă	81,5	81,2	81,3
Lucrător/oare pe cont propriu	82,4	64,3	77,1
Pensionar/ă	77,8	75,0	75,9
Șomer/ă	78,9	72,2	74,5
Altă situație	65,3	67,0	66,6
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	60,0	63,2	62,5
Chintila II	87,2	75,0	79,3
Chintila III	71,0	68,7	69,6
Chintila IV	80,4	83,7	82,6
Chintila V	85,9	81,3	83,6
Număr de copii avuți			
0	75,8	64,8	70,2
1	76,5	77,0	76,8
2	82,8	79,3	80,3
3+	77,8	74,2	75,3

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Tabelul 5.8. Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu tatăl (scorul 8 sau mai mult pe scala de la 1 la 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %

	Bărbați	Femei	Total
Total	79,6	74,9	76,6
Grupă de vârstă			
15-34	78,2	71,5	74,0
35-64	81,3	79,6	81,3
Nivel de studii			
Gimnazial	65,0	61,9	63,4
Secundar general	77,4	78,0	77,8
Secundar vocațional	84,0	67,7	75,0
Post-secundar vocațional	72,7	75,0	74,4
Superior	86,0	77,7	80,4
Statut marital			
Căsătorit/ă	90,7	80,1	83,2
Concubinaj	74,1	70,7	72,1
Divorțat/ă/separat/ă	66,7	77,8	75,0
Singur/ă	71,4	65,0	67,9
Văduv/ă		100,0	100,0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	80,6	76,6	78,4
Lucrător/oare pe cont propriu	77,8	62,5	74,3
Șomer/ă	50,0	100,0	75,0
Altă situație	80,0	64,3	66,7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	72,2	72,9	72,7
Chintila II	83,3	69,1	74,1
Chintila III	73,3	70,8	71,8
Chintila IV	90,2	82,9	85,4
Chintila V	73,0	70,7	71,8
Număr de copii auți			
0	73,9	67,7	70,6
1	87,2	78,7	81,6
2	86,5	77,7	79,7
3+	78,6	79,5	79,2

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

6. Sentimentul de fericire și de singurătate

Sentimentul de fericire

În mun. Chișinău aproximativ jumătate din locuitori (47,5%) se consideră „foarte fericiți sau oarecum fericiți” (Tabelul 6.1). Cota persoanelor „foarte fericite sau oarecum fericite” este cea mai mare în rândul persoanelor tinere – 60,3%, în timp ce doar unul din trei vârstnici simte la fel. Totodată, se remarcă o corelare a stării de fericire cu prezența partenerului/partenerei. Astfel, starea de fericire este mai frecvent percepută de către persoanele căsătorite (56,0%) sau cele aflate în concubinaj (62,0%), la polul opus aflându-se persoanele divorțate (28,7%) și văduve (31,3%).

Statutul ocupațional, de asemenea, pare a fi un factor care influențează starea de fericire. Astfel, 63,5% dintre lucrătorii pe cont propriu și 51,5% din salariați consideră că sunt „foarte fericiți sau oarecum fericiți”, în timp ce în rândul șomerilor ponderea este mai mică – 44,9%.

Din perspectiva bunăstării materiale, ponderea persoanelor din chintila cu cele mai joase venituri raportează mai rar că trăiesc o stare de fericire (36,3%), în timp ce pentru celelalte chintile ponderea este în jur de 50%. Persoanele care au copii la îngrijire sunt mai frecvent fericite decât cele care nu au deloc copii.

Tabelul 6.1. Persoanele cu vârsta de 15-79 de ani care se consideră „foarte fericite sau oarecum fericite”, %

Total	
Total	47,5
Gen	
Bărbați	47,9
Femei	47,2
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	60,3
Apti de muncă (20-64 de ani)	50,0
Vârstnici (65-79)	32,4
Nivel de studii	
Gimnazial	45,7
Secundar general	53,6
Secundar vocațional	42,3
Post-secundar vocațional	35,9
Superior	52,7
Statut marital	
Căsătorit/ă	56,0
Concubinaj	62,0
Divorțat/ă/separat/ă	28,7
Singur/ă	38,6
Văduv/ă	31,3
Statut ocupațional	
Salariat/ă	51,5
Lucrător/oare pe cont propriu	63,5
Pensionar/ă	35,2
Șomer/ă	44,9
Altă situație	52,3
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	36,3
Chintila II	46,7
Chintila III	45,7
Chintila IV	53,5
Chintila V	50,0
Număr de copii aflați în îngrijire	
0	41,5
1	56,3
2	64,1
3+	56,3

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Sentimentul de singurătate

Sentimentul singurătății de grad sever a fost declarat 4,2% din populația mun. Chișinău, iar sentimentul singurătății de grad moderat a fost declarat de 15,2% (Tabelul 6.2).

Sentimentul de singurătate este în general mai rar trăit de tineri decât de cei vârstnici. Totodată, sentimentul sever de singurătate este afectat și de statutul marital, fiind mai des întâlnit în rândul persoanelor singure (8,3%) și văduve (7,1%).

Și statutul ocupațional influențează sentimentul de singurătate, persoanele șomere și pensionare raportând cel mai frecvent acest sentiment.

Tabelul 6.2. Sentimentul de singurătate raportat de persoanele cu vârsta de 15-79 de ani, %

Sentimentul de singurătate		
	Sever	Moderat
Total	4,2	15,2
Gen		
Bărbați	3,4	15,8
Femei	4,7	14,9
Grupă de vârstă		
Tineri (15-34 de ani)	2,0	10,7
Apti de muncă (20-64 de ani)	5,1	17,7
Vârstnici (65-79)	6,0	17,1
Nivel de studii		
Gimnazial	6,7	25,7
Secundar general	4,1	15,5
Secundar vocațional	7,7	19,7
Post-secundar vocațional	4,1	15,5
Superior	2,0	9,0
Statut marital		
Căsătorit/ă	0,9	10,8
Concubinaj	5,0	23,1
Divorțat/ă/separat/ă	5,0	21,8
Singur/ă	8,3	17,8
Văduv/ă	7,1	18,2
Statut ocupațional		
Salariat/ă	2,8	12,7
Lucrător/oare pe cont propriu	1,6	19,0
Pensionar/ă	5,8	20,1
Șomer/ă	7,7	21,8
Altă situație	4,6	12,1
Chintilă de bunăstare		
Chintila I	7,5	25,4
Chintila II	1,1	13,9
Chintila III	5,4	15,6
Chintila IV	2,6	11,2
Chintila V	3,3	10,8

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

7. Accesul la internet și utilizarea internetului

Locuințe cu conexiune la rețeaua de Internet

Conform datelor GGS circa 2/3 din respondenții intervievați mun. Chișinău au afirmat că locuințele lor au conexiune la rețeaua de Internet (Tabelul 7.1). Din perspectiva grupelor de vârstă, datele relevă că în circa 80% de cazuri locuințele persoanele cu vârsta de până la 65 de ani sunt conectate la rețeaua de Intern, acest indicator scăzând până la 58,4% pentru persoanelor vârstnice. Nivelul de studii, de asemenea, este un factor asociat cu frecvența locuirii într-o locuință dotată cu conexiune la Internet, astfel printre persoanele cu studii superioare frecvența este cea mai mare – 86,6%. În funcție de chintila de bunăstare, doar populația din chintila I raportează un gard de conectare la internet sub media calculată pentru toți respondenții din mun. Chișinău – 68,8%.

Tabelul 7.1. Ponderea populației care a menționat că locuința are conexiune la rețeaua de Internet, %

	Total
Total	75,5
Gen	
Bărbați	72,6
Femei	77,1
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	81,7
Apti de muncă (20-64 de ani)	79,3
Vârstnici (65+ de ani)	58,4
Nivel de studii	
Gimnazial	66,7
Secundar general	75,5
Secundar vocațional	62,4
Post-secundar vocațional	73,1
Superior	86,6
Statut marital	
Căsătorit/ă	85,1
Concubinaj	66,1
Divorțat/ă/separat/ă	63,4
Singur/ă	70,1
Văduv/ă	57,6
Statut ocupațional	
Salariat/ă	81,1
Lucrător/oare pe cont propriu	88,9
Pensionar/ă	60,3
Șomer/ă	71,8
Altă situație	81,5
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	68,8
Chintila II	83,3
Chintila III	76,5
Chintila IV	81,4
Chintila V	73,3

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Utilizarea Internetului

În mun. Chișinău 82,4% din locuitori utilizează Internetul (Tabelul 7.2), fără decalaje în funcție de gen. Practic toată populația de vârstă tânără utilizează internetul, în schimb în rândul vârstnicilor rata de utilizare a internetului este circa 50%. În funcție de nivelul de studii se evidențiază populația cu studii superioare cu o rată de utilizare a internetului de circa 95%.

Tabelul 7.2. Populația care folosește Internetul, %

Total	
Total	82,4
Gen	
Bărbați	82,0
Femei	82,7
Grupă de vârstă	
Tineri (15-34 de ani)	99,0
Populația aptă de muncă (20-64 de ani)	89,2
Vârstnici (65+ de ani)	50,2
Nivel de studii	
Gimnazial	75,2
Secundar general	84,1
Secundar vocațional	68,4
Post-secundar vocațional	75,1
Superior	94,9
Statut marital	
Căsătorit/ă	87,5
Concubinaj	90,9
Divorțat/ă/separat/ă	74,3
Singur/ă	81,1
Văduv/ă	50,5
Statut ocupațional	
Salariat/ă	93,8
Lucrător/oare pe cont propriu	92,1
Pensionar/ă	54,5
Șomer/ă	87,2
Altă situație	92,0
Chintilă de bunăstare	
Chintila I	73,6
Chintila II	91,1
Chintila III	77,5
Chintila IV	86,2
Chintila V	83,8

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza datelor colectate în cadrul Studiului Generații și Gen și a statisticilor BNS în profil teritorial pentru mun. Chișinău a scos în evidență atât aspecte pozitive, dar și provocări privind situația demografică. Printre principalele concluzii, putem evidenția următoarele:

- Numărul populației mun. Chișinău nu a înregistrat modificări esențiale comparativ cu anul 2014. În anul 2020 și 2021 sporul natural a înregistrat valori negative. Aceasta însă nu s-a răsfrânt negativ asupra numărului populației, deoarece efectul a fost compensat de sporul pozitiv al migrației interne. Astfel, datorită oportunităților de muncă, dar și de studii care sunt prezente în capitală, municipiul atrage persoane din toate celelalte localități ale țării. Astfel, în anul 2021 mun. Chișinău a înregistrat un spor pozitiv al migrației interne de 12,5 mii persoane, dintre care 63% - populația din grupa de vârstă aptă de muncă, și 36% - tineri.
- Se remarcă schimbarea structurii pe vârste a populației, fiind în creștere ponderea populației vârstnice. Totuși, potențialul dividend demografic al mun. Chișinău rămâne relativ înalt, populația în vârstă aptă de muncă reprezentând 65% din totalul populației, ceea ce va contribui la creșterea economică în condițiile valorificării depline a forței de muncă.
- Rata totală de fertilitate pentru municipiul Chișinău este extrem de scăzută - 1,27 copii per femeie de vârstă fertilă (în anul 2021). Însă, conform studiului GGS, intențiile reproductive a locuitorilor din mun. Chișinău denotă optimism în ceea ce privește numărul de copii pe care intenționează să-i aibă. Astfel, în mediu, familiile își doresc 2,4 copii ceea ce ar fi suficient pentru înlocuirea generațiilor (dacă aceste intenții se realizează).
- Mun. Chișinău înregistrează un spor negativ al migrației externe. Deși acesta s-a atenuat comparativ cu anul 2014, totuși intențiile de emigrare reprezintă o provocare pe termen lung. Mai mult ca atât, datele GGS relevă faptul că 35,5% dintre tineri doresc să emigreze în următorii trei ani. Intențiile de emigrare nu sunt neapărat dictate de veniturile populației, cauzele emigrării țin și de alte aspecte ale calității vieții.
- Un aspect îngrijorător este și faptul că implicarea în câmpul muncii nu reprezintă o garanție împotriva sărăciei: conform rezultatelor GGS, doar 40% din salariații din mun. Chișinău au afirmat că își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor.
- Totodată, satisfacția în muncă este un alt aspect important care trebuie luat în considerație, în special în contextul în care circa jumătate din salariați au declarat că nu sunt mulțumiți de statutul lor ocupațional. Timpul de muncă, deseori intră în conflict cu viața de familie: 45% din angajați foarte frecvent se află în situația când durata timpului petrecut la serviciu devine un obstacol pentru îndeplinirea sarcinilor casnice, în mod special fiind afectate femeile.
- Autoevaluarea stării de sănătate relevă per general o situație bună. Mai mult de jumătate din locuitorii mun. Chișinău autoevaluează starea lor de sănătate ca bună sau foarte bună. Cu toate acestea, accesul la servicii de sănătate necesită a fi îmbunătățit. În mun. Chișinău, numărul de medici și personal medical mediu, dar și numărul de paturi în spitale ce revine la 10 mii de locuitori, este sub media la nivel de țară.

- Marea majoritate a populației (circa 90%) este satisfăcută de relația pe care o au cu partenerul lor. Remarcăm că persistă stereotipurilor de gen conform cărora femeile trebuie să-și asume rolul principal în realizarea responsabilităților de îngrijire a copiilor.
- Se atestă disponibilitatea redusă a oportunităților de educație timpurie. Sistemul de educație timpurie este suprasolicitat, numărul de copii depășind numărul de locuri disponibile în instituțiile de educație. Ca efect, aceasta reduce oportunitățile de încadrare a femeilor în câmpul muncii, care sunt nevoie să rămână implicate în munca casnică neremunerată.
- Marea majoritate a gospodăriilor sunt conectate la rețeaua Internet, și dispun de abilități pentru a utiliza Internetul (peste 80%).

Constatările acestui studii reclamă necesitatea dezvoltării și adoptării de politici adaptate la transformările demografice. Sunt necesare politici țintite spre îmbunătățirea indicatorilor demografici și atenuarea efectelor negative care pot avea loc pe termen lung. Prin urmare, se propun următoarele recomandări:

- Promovarea politicilor și măsurilor care să conducă la creșterea remunerării salariaților, aceasta fiind o premisă importantă pentru a preveni și reduce migrația externă, dar și a crește satisfacția în muncă. Este importantă, ajustarea continuă și, respectiv, stabilirea unui nivel al salariului minim care să corespundă realităților economice actuale, fiind suficient să acopere coșul minim de consum. Totodată, este necesară oferirea mecanismelor de subvenționare a creșterii salariale, care vor avea impact inclusiv asupra diminuării economiei informale.
- Mixt de politici care să vizeze îmbunătățirea climatului investițional și susținerea mediului de afaceri, pentru a se crea locuri de muncă bine plătite și a oferi astfel populației apte de muncă posibilitatea pentru autorealizarea profesională.
- În același timp și angajatorii trebuie încurajați să adopte politici la locul de muncă menite să ofere o piață a muncii prietenoasă, ce ar permite reconcilierea vieții de familie cu cea profesională (de exemplu posibilitatea de a negocia aranjamente flexibile de muncă).
- Politici pentru a încuraja revenirea eficientă a mamelor din concediul de îngrijire a copilului pe piața muncii. Sunt necesare investiții publice pentru îmbunătățirea accesului la serviciile creșelor și grădinițelor, inclusiv prin stimularea creării lor în cadrul întreprinderilor. Acesta reprezintă un aspect critic pentru mun. Chișinău, în contextul în care sistemul de educație timpurie actual este suprasolicitat. Este nevoie de extins rețeaua de creșe, ceea ce ar permite creșterea înrolării copiilor mici (sub 3 ani) în educația ante-preșcolară. Acest fapt ar putea contribui nu doar la creșterea gradului de încadrare în câmpul muncii a părinților, dar și la materializarea intențiilor reproductive ale familiilor.
- Investiții în infrastructura medicală și creșterea accesibilității serviciilor medicale pentru toți. Totodată, serviciile medicale trebuie adaptate la contextul în care se atestă o îmbătrânire a populației, prin îmbunătățirea accesibilității și a eficacității serviciilor de îngrijire paliativă, servicii geriatrice și a îngrijirilor la domiciliu.

- Dezvoltarea și extinderea spectrului de servicii de asistență socială pentru a răspunde cât mai bine necesităților populației.
- Se recomandă ca autoritățile locale să acorde atenție politicilor sensibile la gen, și să integreze egalitatea de șanse în documentele de politici și procesele bugetare, cu scopul de a adresa nevoile specifice ale femeilor, și a asigura o mai bună integrare a acestora în societate.

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

GGGS